

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIV. V Ljubljani, 8. oktobra 1942-XX. Štev. 37 (673)

Iz veliko besedi malo sveta.

Slovenski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/111. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne branilnice v Ljubljani št. 15.393. — Krokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znakah.

NAROČNINA

1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekotnem delu: enostolpčna petlins vrsta ali njen prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 7 lir; v glasnem delu 4.50 lire. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. — Notice: vrstica 7 lir. Malo oglasa: beseda 0.50 lire. Oglasni davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:

NAŠA NOVA PRAVLJICA
KUHARČEK ANDREJ

(Gl. str. 4)

Zmage italijanskega orožja

Bombardiranje letališč na Malti. — Potopljena ameriška oklepnica

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 30. septembra svoje 856. vojno poročilo:

Na egiptovskem bojišču ni omembe vrednih dogodkov.

Nemški lovci so v letalskih dvobojih zbili 6 nasprotnih letal, eno pa je sestrelila protiletalska obramba v Tobruku.

Pri sovražnem napadu na pristanišče Empedocle in sosedne kraje je bilo med civilnim prebivalstvom 16 mrtvih in 30 ranjenih, nekaj hiš pa poškodovanih.

Angleška letala so spuščala bombe na mesta La Canea ter Baja di Suda (Kreta), Skode ni nobene.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 1. oktobra svoje 857. vojno poročilo:

Sovražne čete so včeraj zjutraj ob podpori oklepni oddelkov napadle posojanke v južnem odseku naše fronte v Egiptu. Napad smo zadušili z občutnimi izgubami za sovražnika. Naše čete so ujele več ko 200 sovražnih vojakov.

Nemški lovci so v boju sestrelili eno britansko letalo; neko drugo letalo pa je zadelo protiletalska baterija v Tobruku in je morala pristati na področju Marsa Luch. Posadko, sestojčo iz 6 podčastnikov, smo ujele.

Bombardiranje letališč na Malti se je nadaljevalo; v zraku nad otokom so nemški lovci uničili letalo tipa Curtiss.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 2. oktobra svoje 858. vojno poročilo:

V srditem boju, v katerem smo odbili sovražni napad in govoril o njem večerajšnje vojno poročilo, se je posebno odlikovala divizija »Folgores«. Uničili smo mnogo sovražnih tankov.

To noč je pri napadu angleških letal na Tobruk protiletalska obramba zadelo eno letalo, ki je v plamenih treščilo na tla.

V bližini Pirgosa (Kreta) so nemški lovci pristili k pristaniku en »Spitfire«. Letalca smo ujeli.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 3. oktobra svoje 859. vojno poročilo:

Zbirališča sovražnega moštva in avtomobilov so bila izpostavljena močnemu topniškemu ognju na južnem odseku bojišča pri El Alameinu.

Osnovno letalstvo je v zračnih bojih sestrelilo 9 angleških strojev.

V vzhodnem Sredozemlju so naši lovci, ki so bili v spremstvu ladijske spremljave, prestregli in napadli skupino nasprotnih štirimotornikov, enega zažgali, ostale pa prisilili k umiku.

Angleška letala so obstreljevala kraj Punta Secca (Ragusa); eno osebo so ubili, eno pa ranili.

Dvoje naših letal se iz vojnih polov ni vrnilo v oporišča.

Sredozemsko bojišče, 3. oktobra. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča, da so skupine italijanskih bombnikov zadno noč bombardirale letališča na Malti. Bombe vseh vrst so dosegle svoje cilje. Videti je bilo velike eksplozije.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 4. oktobra svoje 860. vojno poročilo:

Na egiptovski fronti delovanje patrol in obstreljevanje topništva.

Eskadrilje štirimotornih sovražnih letal so v dveh zaporednih valovih bombardirale Navarin v Grčiji. V teh akcijah so lovci sestrelili eno sovražno letalo.

Letališče na Malti so naša letala ponovno napadla z rušilnimi bombami.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je izdal naslednje posebno vojno poročilo št. 863:

Snoči ob 2.34 italijanskega časa je atlantska podmornica »Barbigo« pod poveljstvom Enza Grossija 29.25' zahodne dolžine, t. i. okoli 330 milj južno od Trefowna (zahodna Afrika), napadla ameriško oklepnico tipa »Mississippi«, ki je plula v smeri 150° in s hitrostjo 13 vozlov. Oklepnica je zadel v srednji del s 4 torpedi in so jo videli, kako se je potopila.

Ducejeva navodila družbi za napredek znanosti

Udeležil se je zborovanja italijanskih znanstvenikov

Rim, 30. septembra. Duce se je udeležil zasedanja zborovanja Italijanske družbe za napredek znanosti, sklicanega v Rimu prav za dvajsetletnico fašistovske vlade. Zato je Duce počastil družbo s svojo navzočnostjo.

Sprejeli so ga minister za narodno vzgojo Bottai, predsednik družbe, rektor in glavni tajnik. Navzočni so bili zastopniki mnogih civilnih in vojaških oblasti, med njimi načelnik glavnega generalnega štaba maršal Cavallero. Navzočni so v začetku priredili navdušene manifestacije Duceju. Nato se je predsednik družbe senator d'Amelio zahvalil Duceju za visoko počastitev. Nato je vstal Duce in dejal:

»Moja navzočnost na tem vašem zborovanju, tovariši, vam hoče dokazati, s kakšnim živim zanimanjem in s kako globoko simpatijo sem spremljal in spremljam delovanje Italijanske družbe za napredek ved. Ta simpatija izvira iz nič manj globokega prepričanja, da je vaša družba, porojena v zarji Preroda, bila, je in bo zvesta svojem programu, ki določa pobudo, vzporejanje, pospeševanje ter izpopolnjevanje napredka v italijanskih vedah na vseh področjih, od tistega, ki ga bom zaradi razumevanja imenoval fizičnega pa do moralnega. Pomembno je dejstvo, da vaše zborovanje sovpadla s prvo dvajsetletnico fašistovske vladavine. Hočem razlagati ta dogodek kot vaše priznanje za načrtna prizadevanja, ki jih je vlada storila za napredek italijanske znanosti ter italijanskih znanstvenikov. (Zelo živo in dolgo odobravanje.) Toda važneje je dejstvo, da zborovanje poteka v tej vojni, ki zagotavlja vsa sredstva in vse ljudi za zmago. In jaz računam na delo italijanskih znanstvenikov ne samo v smislu, ki bi ga označil za kolonizacijskega, temveč tudi v učinkovitejšem smislu, ki bi ga označil za kakovostnega. Najti in raziskovati vse kar se da najti in raziskati, da se čim bolj pospeši in naredi čim bolj zmagovita naša zmaga, to je naročilo, ki ga dajem mojem italijanski znanosti. In zdaj lahko začnete z razpravljanjem o predmetu, ki je na sporedu ter vas prosim, da to storite popolnoma mirno in da se nič ne menite za mojo navzočnost. Jaz sem tukaj zato, da poslušam in morda, da se celo učim.«

Duceje besede je sprejelo navdušeno odobravanje. Nato so predavali nekateri znanstveniki o različnih temah, med katerimi je bila zelo zanimiva razprava Novellina o fašistovski prenosni kazenski prava. Prof. Grignani je pojasnjeval Duceje misli o vlogi kazni. Ob koncu je izpregovoril

še Duce sam in zaključil razpravo s pojasnilom nekaterih točk.

Pripomnil je, da v fašistovski zamisli, kakor je ob tej priliki že večkrat povedal, dobivajo srečno sintezo načela klasične kazenske šole in načela te nasprotno pozitivne šole, obojna pa igrajo v njej življenjsko vlogo, da predstavljajo s svojimi zakonodajnimi učinki ter s praktičnim uveljavljenjem v italijanskem življenju vzgleden napredek s pravnega in človeškega stališča, predstavljajo pa tudi zgled za druge države. Duce je tako močno in slovesna enola, da zavrača misel o maščevanju z ozirom na posameznika. Ima pa dolžnost braniti družbo. Kazen ustreza zamisli o družabni obrambi in je tudi odmerjena po njej. Ta zamisel pa nikakor ne nasprotuje zamisli o poplavljanju in popravilu krivec, kadar je le mogoče, ker tudi to ustreza izrazito socialnemu cilju.

Ducejeve besede je spet nagradilo navdušeno odobravanje in vzklikanje.

Donne russe guardano con rispetto l'immagine sacre che i soldati italiani hanno distribuito nei territori russi occupati. — Ruske žene s spoštovanjem ogledujejo svete podobice, ki so jim jih razdelili italijanski vojaki v zasedenih krajih Rusije.

Resnica o komunističnem »raju«

Izpoved mladeniča, ki se mu je posrečilo pobegniti iz partizanskega ujetništva

V naslednjem pričevanju izpoved enega Slovenca, ki so jih partizani odvedli v ujetništvo, jih poldrugi mesec »osrečevali« s komunističnimi govori, prisiljeni delom, nezadostno prehrano in nesnago, in ki se mu je na posledje posrečilo pobegniti. Njegova izpoved je porazna slika komunističnega »raja«, ena izmed tistih, ob katerih je izpregledala in izpregleduje dan in dan tista peščica Slovencev, ki so pričakovali od komunistov raj na zemlji.

»Potem ko so nas partizani ujeli, so nas vso noč vodili po neznanih potih. Zjutraj šele so nas ustavili ob neki vodi pri mlinu in žagi. Dobro so nas zastražili in rekli, da bodo vsakega ustrelili, kdor bi skušal pobegniti. To je bilo dne 29. junija t. l. Popoldne so prihajali na konjih trije partizani in so nam drug za drugim držali govore. Vsak govor se je končal s tem, da bo vsakdo za najmanjši prestopok ustreljen. Nato so nam pobrali legitimacije in denar. Sto lir sem zadnji trenutek še skrčil za pas. Silili so nas in prigovarjali, naj se gremo z njimi boriti, toda niso dosegli zaželenega uspeha. Nato so nam dali na razpolago, če hočemo domov ali če hočemo delati, ali pa da nas oborožijo in da se gremo z njimi boriti. Ker jim nisem zaupal, sem si takoj mislil, da nas domov gotovo ne bodo pustili, temveč nas bodo držali tako strogo, da bo nemogoče uiti, če nas ne bodo postrelili. Ker sem že tedaj sklenil, da bom ušel, čim bo prilika, sem zaenkrat izbral lepo srednjo pot in se javil za delo. Zvečer so nas odpeljali naprej in nam pred odhodom še zabijali, da bo vsakdo ustreljen, kdor bi skušal med potjo uiti. Sicer pa na to gotovo nihče ni mislil, ker smo bili že vsi silno preplašeni.

»Ponoči 30. junija smo prišli do vasi Zgornja Olava. Tu so nas dobro zastražili in tu smo tudi prespali noč. Na vse zgodaj so nas zbudili in nas odpeljali v neki gozd, kjer smo morali čakati ves dan. Nihče nas ni vprašal, če smo žejni ali lačni, šele zvečer smo dobili vsakdo nekoliko koruznega močnika. Naslednji dan so nas peljali preko lške. Tako je šlo kar naprej. Jedli smo enkrat na dan ali pa še tisto ne, in še tisto, kar smo dobili, je bilo pripravljeno bolj za svinje ko za ljudi.

»Pri Ponikvah so nas v noči na 1. julija peljali preko proge, potem ko so zelo pomnožili stražo. 1. julija dopoldne so nas pripeljali v nečiji gozd blizu Kompolja, nas zastražili in pustili tam do večera. Zvečer smo dobili 20-pet malo hrane, nato pa smo zopet korakali vso noč. Bil sem že tako oslabljen od slabe hrane in napora, da sem se kar opotekal. Dne 2. julija smo prišli okrog 11. v Stari Log. Tu so nas spravili v skednje in postavili okoli stražo. Res je, da smo tu dobili trikrat na dan hrano, toda bila je redka, tako da je bil zelo srečen tisti, kdor je zasledil v tekočini par žizolov. Partizani pa so hodili okoli nas, nam govorili o tovarištvu, kadili cigarete, toda nihče se ni spomnil, da od nas tudi gotovo rad kdo kad. Seveda smo bili od njih popolnoma odvisni, saj so nam pobrali denar in legitimacije.

»Ker smo bili lačni, smo trgali še nezrelo sadje. Toda tudi tega nam niso dovolili in so nam zagrozili, da bo vsakega, kdor bi utrgal še samo eno jabolko »povohala matilda« (to je partizanski strokovni izraz, če koga ubijejo). 13. julija so nas razdelili in se odprel vsakemu poseben skupaj, ki se odprel niso poznali. Celo brate so ločili.

»Mene so pridružili popolnoma neznanim ljudem, vsega nas je bilo 15.

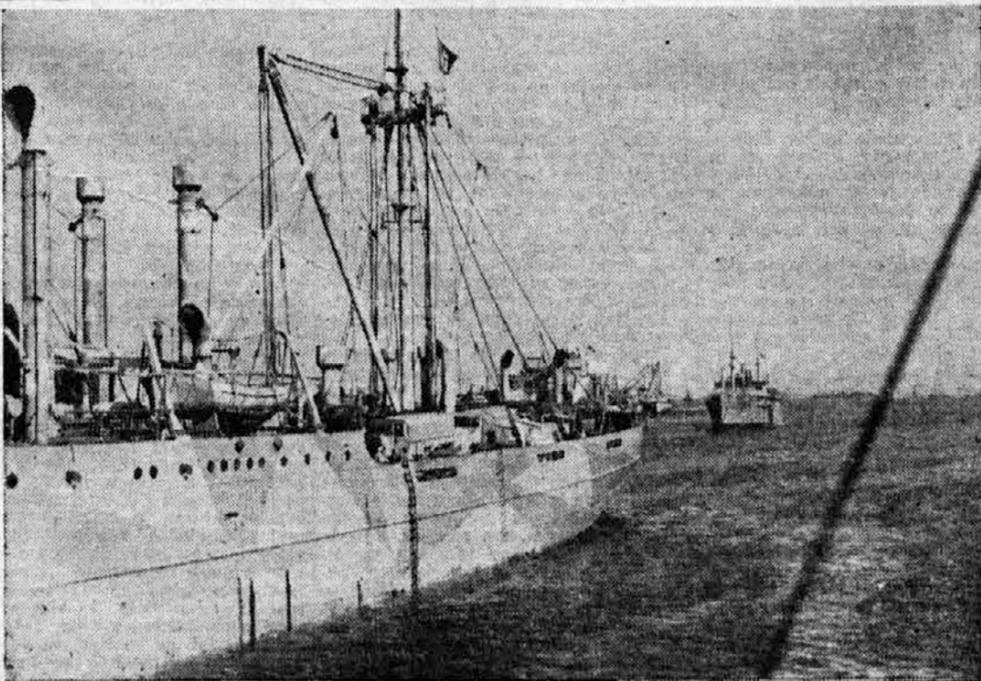
Še isti dan so nas pripeljali v Podstenice, seveda dobro zastražene. Tu smo morali odsej delati. Sprva smo do 18. julija nosili hlode in kopali zemljo; delali smo zaklonišča. Z nami so ravnali tako kakor bi bili njihovi sužnji. Kakor hitro se je kdo ustavil, da bi se odpočil, ga je že nagnal partizan, ki je nadzoroval delo, mu nadel vsa živalska imena od osla naprej, končal pa s tem, da ga bo dal ustreliti. Ustreliti koga, je bilo pri partizanih sploh zelo castna zadeva in so se s tem, koliko so jih že postrelili in zaklali, zelo postavljali in si šteli v čast. To je pač dokaz partizanske »srčne kulture«.

»Med partizani so bili večinoma ljudje brez eksistence, ki so na tak način hoteli priti do oblasti. Toda to jim ne bo uspelo, ker mora vsak pošten in razumen človek obojati tako razbojniško ravnanje. Dne 18. julija je ta dična družba zbežala iz Podstenic. Nas so zopet vlekli s seboj, dobro nas stražili, ker so verjeto že čutili, da smo sili »partizanskega raja«. Vlekli so nas preko Starega Loga in Belega kamna. Tedaj je padel precej časa dež. Isti partizani, ki so nam vedno govorili o tovarištvu, so imeli odeje, nekateri tudi po tri, šotorska krila ter spali na suhem, nas pa segnali skupaj in smo morali spati na prostem, ne da bi imeli kaj pokriti. In tako je bilo vedno. Mi smo imeli slabo hrano, partizanski komandir, komisar in drugi partizani pa so si privoščili mleko, dobro zabeljeno rižoto, jedi pač, ki so jih naplenili po deželi od kmetov. Mi seveda, ki jim nismo bili posebno pri srcu, ker nismo hoteli delati tako, kakor so želeli, na takih stvari nismo bili deležni. Pač najlepša slika »komunističnega raja« in toliko hvalljenega »lovarstva«.

»Dne 20. julija so nas peljali nazaj v Podstenice. Ta čas je še vedno deževalo in smo bili stalno vsi premočeni in nismo imeli niti perila, da bi se preoblekli. Poleg tega pa smo se od njih nalezli še uši. Ko smo jih prosili, naj nam dajo perilo, so se nam smejala in rekli, da ni partizan, kdor nima uši. Torej so nas smatrali za partizane samo kar se tiče uši. Še mnogo je bilo takih primerov, ki so se vsak dan nonavljali in večali naše trpljenje. Če ne bi imel človek volje še enkrat videti domače, eden mater ali sestro, drugi spet ženo, otroke itd., sploh ne bi mogel tega zdržati. Ko smo bili ob večerih utrjeni od dela ter nismo zaradi uši mogli zaspati, smo se čisto menili o domu. To nas je pozneje tudi toliko zblizalo, da smo si zaupali drug drugemu in na koncu zbežali iz partizanskega ujetništva. Sprva si nismo zaupali, ker smo se bali, da bi nas kdo utegnil izdati.

»Po 20. juliju smo morali zopet nositi deske s Pogačnikove žage v Podstenice po cesti proti Bogu. Druzi so zopet tolkli kamenje na cesti. Partizani so vsakemu dali kakšno delo, medtem ko so sami lepo ležali na hopti. Partizanski komandir Branko je ležal pod kakim drevesom in pil žganje ali vino, kar so mu pač prinesli »hvalični« partizani, ker jih je blagovolji spustiti domov na dopust. Zanimivo je tudi, kako močno je bil izobražen partizanski komisar tiste čete, kjer sem bil jaz, Komisar Koga, kakor so mu rekli, niti ni znal dobro brati.

»Kmalu nato, okoli 25. julija smo morali zopet z njimi bežati. In nato še enkrat, toda ne spomnim se čisto natanko, kateri dan, bilo je kmalu po prvem avgustu. Tudi kadar smo bežali, so nas obložili z vrečami in morali smo nositi celo njihove nahrbtnike. Nas s »li za prevozno živino. Namesto da bi vreče bili na konje, so

Convoglio Italiano arrivato in ordine nel porto destinato dell'Africa settentrionale. — Italijanski konvoj, ki je v redu priplul v določeno pristanišče v Severni Africi.

na njih jahali komisar, komandir in partizanke, s katerimi sta se ta dva gospoda zabavala cele noči. Za to dično družbo smo morali v gozdu pri Podstenicah napraviti lepo barako, kjer sta potem komisar in komandir spala z osmimi partizankami. Zopet smo se vrnili na Podstenice in ista pesem se je ponavljala do 15. avgusta, ko se je začela ofenziva. Če ne bi bilo te ofenzive, bi nam bilo sploh nemogoče uiti, ker so partizani vsakega, ki so ga dobili na cesti ali v gozdu brez dovoljenja, na mestu ustrelili. Sicer je bilo pa že iz laborišča skoraj nemogoče uiti. Dne 15. avgusta so torej partizani pred ofenzivo zbežali, nas so seveda peljali s seboj, ter se skrili v gozdu za Rogom. Prej v covorjenju vedno tako močnej, so bili sedaj silno preplašeni. Ponujali so nam orožje in nam vse mogoče obljubovali. Nismo pa ga hoteli sprejeti ter smo se izgovarjali vsak na kakšno bolezen ali hibo. Le tako se nam je pogrečilo uiti.

To je zrcalo zablode tiste peščice, ki je nasledla lažni komunistični propagandi in si ustvarila dragoceno sliko partizanskih borcev. Ob spoznanju resnice niso izpregledali samo resni, tresti ljudje, temveč celo mladina, ki je doživela namesto gostobesednih obljub kruto resnico. Ob takšnih izpovedih mora izpregledati pač vsakdo, ki mu je ostalo še kaj zdravega razuma in razsodnosti ter čuta pravičnosti in odgovornosti do lastnega naroda.

Žrtve komunističnega terorja

Počasi prihajajo na dan žrtve grozdejevtv in divjanja partizanov povsod tam, kjer so se pojavili. Za seboj so zapuščali strah in trepet tistih, ki so ostali. Gorje pa tistim, ki so jih odvedli s seboj; mučili in trpacili so jih po gozdovih, nekateri napadali kar na polju, večino pobili, nekateri pa izmučili do smrti. Šele zdaj prihajajo na dan njihova grozodejstva, ki bodo pač do dna iztrezila ljudstvo.

Priobčujemo samo nekaj primerov partizanske strahovlade, imena tistih, katerih trupla so našli. Nihče pa ne ve, koliko jih pokriva gruda po nepredimnih gozdovih.

Dne 27. julija so trije oboježeni razbojniki ubili v Rosalnicah Marijo Lončaričovo in njeno hčer Ano, drugo hčer Terezijo pa ranili, medtem ko so žele psojico.

Znani kolovodja Vasia Dražan, bivši poveljnik 1. bataliona »dolenjskega odreda«, je dal ustreliti štiri partizane, ki se mu niso zdeli zanesljivi komunisti. Dal je pobiti tudi 19 drugih ljudi, med njimi dva devec in deset let stara otroka, dve ženski in nekega 70letnega starčka.

13. julija so štirje komunisti odpejali občinskega tajnika Lovizeta Setina iz St. Jerneja, ga odvedli v okolico Mokrega polja v svoje laborišče in ga tam mučili, potem pa živega pokopali.

V Višnji gori so partizani prežezali žile Zupančiču Francu in ga potem ubili.

V času polževske republike je vrnil »mogo krvnika 20letni partizan Venecoslav Vinko iz Osčice pri Mušavi. Omenjeni partizan se je hvallal, da je ubil že 50 ljudi. Kot krvniški znak je nosil rdečo kravato in rdeč trak čez ramena. V bližini Polzevega in Krške vasi so kmetski našli 40 grobov ljudi, ki jih je ubil omenjeni krvnik. Med prebivalci s Polzevega so partizani ubili: orožnika Jožeta Markotova, upokojenca Kazelja iz Stiene, obe sestri Bukarjevi iz Goraneje vasi, Ano Solisko, nekega Potokarja iz Zalme, Zpančiča iz Stranske vasi, Johana Jeraca iz Gattine in nekega Zogarja iz Luč.

Neki Starč je dal umoriti svojo lastno ženo, nekega moškega iz Mlačevega, očeta sedmih otrok, Anželo Mlakarjevo iz Mrzlega Polja in nekega Ljubljančana, ki je prodajal jajca.

Takšni in podobni primeri zbujaio dan za dnem ogorčenje ljudstva. Ni čudno torej, da je izpregledala že velika večina tistih, ki se je nekoč navduševala za »idealne« partizane in

zdaj zahteva celo zadoščentia za žrtve. Takšna grozodejstva tudi med partizani samimi niso mogla roditi sluge in so znaki razkroja med njimi čedalje občutljivi.

Tajnik Stranke na ruskem bojišču

Tajnik Stranke Ekske, Vidussoni je z letalom odletel na področje Dona, kjer se borijo hrabri Italijanski oddelki vseh vrst. Obiskal je različne Italijanske bolnišnice, si ogledal obožoročne čete in vsem izročil pozdrav in pohvalo Duceja ter poudaril, kako pomorna je domovina na svoje sinove, ki se tako hrabro bore na oddaljenem bojišču. Razdelil jim je tudi mnogovrstna darila. Dali časa se je zaslji zadržal med hrabrimi letalci, ki so privedli navdušene manifestacije za Duceja.

Govor kanclerja Hitlerja

Kancler Hitler je govoril v Berlinu v veliki dvorani Sportne palače, kjer se je zbralo na desetisoce narodnih socialistov, zastopnikov oblasti, slavnih ranjencev in pohablencev ter zastopnikov tiska. Najprej je govoril propagandni minister dr. Goebbels o uspehu zimske pomoči prejšnjega leta. Nato je vstopil Hitler ob grobnicem ploskanju in vzklizanju ter je izpregovoril o ciljih sedanje vojne ter o dosežanih zmagah v Rusiji. Delal je, da je bila prejšnja zima najhuša preizkušnja nemškega ljudstva, ki je pa narod ni samo premagal, temveč se pripravil za nove ofenzive. Očrtal je pomen zmag pri Kerču in Sevastopolju ter prodor v donsko kotlinu. Poudarjal je velik pomen Stalingrada, kot važnega vojaškega križišča in povojškega pristanišča. Z njegovim padcem bodo dobili Nemci važno točko. To se bo zgodilo, je poudaril Hitler, in od oodod nas ne bo mogel nihče pregnati. O ostalih ciljih bo govoril, ko bo prišla ura za to. Poudarjal je še zavestništvo Italije, sovražnikovo letalsko vojno, ki jo bodo Nemci pošteno vrnili, nato pa potašil bojevnike in poveljnike za čudovite uspehe v sedanjem letu. Naposled je omenil še delo v zaledju, ki ga opravljajo nemški delavci in milijoni žensk. Končno je pribil, da bodo Nemčija in njene zaveznice išle iz te vojne kot mlade, ljudske države zmagovalce.

Vis. Komisar v ljubljanski Drami

Eksk. Visoki Komisar Emilio Grazioli je z gospo soprogo prisostvoval otvoritveni dramski predstavi letošnje gledališke sezone, komediji Cesarja Meana »Večno mlada Saloma«. Med odličniki je bil tudi Kraljevski fiskovni ataše dr. De Cecca, ki je zastopal Ministrstvo za ljudsko kulturo. Predstava je naredila odlične vtis na predstavnike oblasti. Vis. Komisar je pohvalil dramskega ravnatelja dr. Golio in igralce ter sodelavce. Igralci so postavili ves svoj trud za to predstavo in so se odlično izkazali.

Proslava italijanskega patrona sv. Frančiška Asiškega se je vršila v Assisiju na svetnikovem grobu. Udeležili so se je mnogi zastopniki cerkvenih, civilnih in vojaških oblasti, zastopnikov Stranke in korporacij. Navzoč je bil tudi vojvoda Genovski, ki so ga slovesno sprejeli na postaji. Častno stražo so imeli oddelki Vojske, Mornarice, Letalstva in Milice. Dopoldne je pel slovesno sv. mašo frenski nadškof, popoldne je bila pa slovesna procesija, ki so se je udeležili mnogi odličniki. Po kontami slovesnosti se je vršila proslava Velikih Umbriceev, na kateri je govoril minister za ljudsko kulturo Eksk. Pavolini. Poudarjal je prispevek Velikih Umbriceev za veličino domovine in njeno kulturo ter duhovno edinstvo. Na koncu je dejal, da je zmagaj v sedanjih vojni ne samo

vera in upanje naroda, temveč tudi nepretrganost, ker je ieklenotrdna, neupogljiva volja.

Zasedanje Pokrajinskega podpornega odbora in odbora ljubljanskega občinskega podpornega društva se je vršila pretekli teden v vladni palači pod predsedstvom Vis. Komisarja. Predsednika obeh odborov sta poročala o delu in koristih ljudstva, ki so ga opravili Vis. Komisarjat sam in okrožno vodstvo. V ta namen sta odbora porabila že 5 milijonov lir. Omenila sta pa tudi delo zveznega poveljstva GILLA na tem področju, brezplačno prehrano in počitniške kolonije in delo Pokrajinske zveze bojovnikovih fahšiev. Eksk. Vis. Komisar je po poročilu poudaril, da se je tudi v novi pokrajini natanko izpolnjevalo Ducejevo naročilo, da je treba siromašno ljudstvo podpirati izrazil je prepričanje, da bo ljudstvo znalo to delo pravilno ceniti. Nato je dal navodila za nadaljnje delo in se zahvalil predsednikoma obeh odborov in članom za dosedanje uspešno delo.

Najvišje hrvatsko odlikovanje je izročil pretekli teden konzul Nezavisne Države Hrvatske dr. Ivanič Vis. Komisarju Ljubljanske pokrajine. V imenu Poglavnika se je podal hrvatski konzul v vladno palačo in izročil Visokemu Komisarju odlikovanje reda Kralja Zvonimira z Zvezdo Danico. V svojem nagovoru je dr. Ivanič poudarjal zasluge Vis. Komisarja za zbliznanje in tovarštvo med obema narodoma pod orožjem ter izrazil hvaležnost Hrvatov za to delo. Na koncu se je konzul spomnil Duceja in Poglavnika in želel srečo bojovnikom obeh držav. Vis. Komisar se mu je zahvalil ter posvetil svoje misli Poglavniku in Duceju in Oboževanim Silam, ki se bore skupaj z nemškimi borci. Pozneje je Vis. Komisar vrnil obisk gospodu konzulu na hrvatskem konzulatu.

Vis. Komisar za ljubljansko pokrajino je sprejel pretekli teden v vladni palači predsednika in upravo Zdravnice delavcev Ljubljanske pokrajine. Po pozdravnih besedah tovariša Dal Prā o delu tovarišev je izpregovoril predsednik zveze dr. Alujevič, ki je prebral poročilo o dosedanjem delu in o doseženih uspehih. Ko je v imenu odbora in vsega delavstva prisrčno pozdravil Vis. Komisarja, mu je poročal, da je Zveza sestavljena iz 21 sindikatov, 15 skupin profesionalcev in 15 občinskih sindikatov, ostali osem občinskih sindikatov na šele nastaja. Nato je podrobno poročal o delu. Visoki Komisar je izrazil svoje zadovoljstvo s storjenim delom in je po navzočim poslal prisrčen pozdrav delavcem vse pokrajine, zagotavljaio jim svoje simpatije. Eksk. Grazioli je nato orisal podporno delo za delavstvo. Omenil je tudi razne težave in nevesnošti v pokrajini, ki jih je treba pripisovati izključno komunistom, ki rušijo tam, kjer je potrebna obnova. Poudaril je, da se bo red vzdržal za vsako ceno, in je prepričan, da bo delovno katoliško slovensko ljudstvo samo spoznalo, na kateri strani je pravičnost in kje uničevanje in služba boljševizmu. Na koncu je dal navodila za nadaljnje delo.

Visoki Komisar za ljubljansko pokrajino je določil najvišje cene v ljubljanskih kavarnah. Črna kava sme stajati največ 2 liri, bela kava 2,50 liri, čokolada in kakao 4 liri, ruski čaj 3,50 liri, čaj s citrono 2,75 liri. Kršitelji te naredbe bodo kaznovani z zaporom do dveh mesecev in z globo do 5000 lir.

Vis. Komisar za ljubljansko pokrajino je razpisal 100 študijskih podpor po 4000 lir na leto za tiste akademične, prislojne v ljubljansko pokrajino, vpisane v Univerzitetno organizacijo, arijskega porekla, ki se bodo v letošnjem študijskem letu vpisali na katero koli vseučilišče v Kraljevini. Prednost bodo imeli študenti nepopolne ljubljanske medicinske fakultete, pri podelitvi podpor bo pa odločil tudi študijski uspeh in gmojno stanje prosilcev. Razpis Vis. Komisarja določa vse listine, potrebne za vložitve prošnje.

Prehranjevalni zavod Visokega Komisarjata za ljubljansko pokrajino opozarja vse pridelovalce krompirja in

fižola, da morajo v desetih dneh nopoliti, ko so oba pridelka spravili z njiv, prijavili količino krompirja in fižola Prehranjevalnemu zavodu. Vse prijavljene pridelke bo pod zaporo in ga kmetovalce ne sme prodati. Prehranjevalni zavod bo določeno količino pridelanega krompirja in fižola odkupil preko občine. Kršitelji te naredbe bodo kaznovani z globo do pet tisoč lir in z zaporom do dveh mesecev.

Prehranjevalni zavod Visokega Komisarjata opozarja prebivalce, naj skrbno pazijo na svoje živilske nakaznice in na živila, ker v primeru tatvine ne izdaja novih nakaznic. Ker bo Prehranjevalni zavod vse prošnje za povračilo ukradenih živil ali živilskih nakaznic rešil neugodno, naj prebivalci prošnje ne pošiljajo ne Mestnemu preskrbovalnemu zavodu ne Prevodu.

Zimski semester na ljubljanski univerzi traja od 25. septembra t. l. do 15. februarja 1943. Za slušatelje, ki so se prvič vpisali na univerzo in za slušatelje, ki so že lani obiskovali univerzo, traja vpisovanje do 31. oktobra t. l. Rektor Kr. Univerze v Ljubljani je prof. dr. Milko Kos, prorektor profesor dr. Matija Slavič. Predsednik univerzitetnega sveta je rektor; podpredsednik je prorektor; poslovođa je prof. dr. Vojeslav Mole; člani so pa vsi redni profesorji.

Več ko 10.000 vozovnic proda ljubljanska cestna železnica vsak dan. Pri tem niso vštete stalne in režijske vozovnice. O kakšni krizi tramvajskega prometa torej ne moremo govoriti.

Ljubljanska cestna železnica opozarja ljubljance, ki se še kljub nesrečam obesaajo na tramvajске vozove, da bo postrila dosedanje ukrepe glede discipline. Tistim, ki se bodo v gneči obesaali na slonice tramvajskih voz, bodo tramvajski uslužbeni porabli mesečne vozovnice in sploh uklinili popuste. Uprava cestne železnice bo pa v primeru, da na val na tramvajске vozove ne bo popustil, zvišala ceno vozovnicam.

Posiljke lesa, oglja in premoga za ljubljano so ukinitene. S lakošnio veljavnostjo se ukine na postajah proge Metlika-Ljubljana-Rakovnik, proge Straza Toplice-Novo mesto, St. Janz na Dol-Trebnje na Dol, in Kočevje-Grosuplje vsako sprejemanje civilnih vozovnih pošilk lesa, oglja in premoga za namembno postajo Ljubljano. Izvzete so pošiljke, ki so namenjene za industrijske tere na postaji Ljubljana. Civilne vozovne pošiljke lesa, oglja in premoga za ljubljano se lahko oddajajo na postajah navedenih prog ter za namembni postaji Ljubljana-Siška ali Ljubljana-Rakovnik na pošiljateljevi izbiri.

Osebnosti

UMRLI SO:

V Ljubljani: Sobstana Marija Panerjeva; 60letni Anton Zganjar, sprovodnik drž. železnice v pok.: 90letna Helena Bežajeva; Frančiška Igljeva iz Ponikev pri Dobrem polju; Jožef Koren, nadstržnik v pok. in služitelj Znanstvene banke v Ljubljani; 80letna Marija Adlerjeva; Drago Podreka, finančni svetnik v pok.: Marija Osanova. V Mariboru: Fric Bolanac. V Beogradu: Mara Kocjančičeva; Franc Kocjančič, višji železniški uradnik v pok. in bivši prokurist tovarne za lpenko v Brezmem nad Mariborom. Naše sožalje!

Tel. 40 88

PREMOG GOMBAČ

GLEDALIŠKA 14

Tudi LUCIJA ni od muh!

»Kako ste pa uganili, da je ta denar v zvezi z morilcem?« je vprašala Dot DeVeere vsa razburjena.

»Saj nisem uganila,« je hladno odgovorila Lucija. »Jeff mi je pripovedoval o nekem navideznem časnikarju, ki je hotel po vsaki ceni videti naše stanovanje...«

»Oh, jaz bedak!« je vzkliznil Jeff obupan. »In pokazal sem mu še vse pisarniške prostore!«

»To je bilo zelo koristno,« se je nasmehnila Lucija. »zakaj pošteno moram priznati, da mi ni bilo nič kaj prijetno pri duši ob misli, da bi utegnil splezati gor po požarni stopnici. Tako se je lahko prepričal, kako lahko je pri nas priti noter po običajni poti...«

»Patentne ključavnice!« je vzkliznil Jeff in se tlesknil po čelu. »Jutri dam vsepovsod vdelati patentne ključavnice!«

»Ne, nikakor ne, Jeff!« je ugovarjala Lucija. »Morda se še kdaj vrne takšna prilžnost!«

»Jaz sem samo v strahu dvignila roke.«

»Kovčec z denarjem sem shranila tja, kamor je spadal: v našo železno omaro. In poleg moč čakale, moja sestra, Marthy in jaz, dokler ni prišel morilec in smo ga uidele...«

»Ti si ga uidele,« je popravila Amanda. »Streljala je vani in ga zadela v zapesitje desne roke, tako da se ni mogel braniti. Čeprav nima pojma, kako je treba ravnati z revolverjem.«

»Pač, pač,« je v zadregi priznala Lucija. »Oče mi je mal revolver pred več leti podaril in mi svetoval, naj se naučim streljati. Revolver bo lahko nadomestil moža v hiši,« je rekla, kar

dar njega lepega dne ne bo več med nami. Dejal je, da se bom že naučila ravnati z njim, zakaj vedel je, da je Amanda dosti predobrosrčna, da bi celo muhi storila kaj žalega.«

Amanda se je krepko odkašljala. »In jaz sem zmerom mislila, da imajo listi pokanje sosedovi prebrisanci na vesti...«

»Vem, je zamrmrala Lucija. Zato si jih tolikokrat oštevala, jaz sem jih na potem vselej potolžila s čokolado.«

Amanda se je znova odkašljala, a naposled se je morala zasmehati, zakaj vsi okrog nje so bili prasnili v smeh.

Sredj splošnega smeha je pa Mr. Saint John vprašal: »Zakaj niste prav za prav poklicali policije na pomoč, Miss Lucija? Podali ste se v skrajno nevarno početje.« Vsa zbitena sem poslušala njegov čudoviti glas.

»To bi bilo pregalno morlica,« je odgovorila Lucija malce v zadregi. »Bila sem prepričana, da opazuje našo hišo.«

»In vedeli ste, kdo je morilec?« je vprašal dalje. »Še preden ste ga ujeli?«

»Da!« Spet je globoko vzdihnila. »Vedela sem, da je morilec človek, ki zna sovražiti — hladen, brezsrčen, nevaren človek...«

»Da, res je bil takšen!« je zahtela Dolores. »Krat in brezsrčen, kakor nihče na svetu! Ze čez teden dni sem na hotela pohabljala...« Oklenila se je svojega moža, njene oči so se od strahu široko razprele. »Toda... ni me pustil oditi, Ni me ljubil, Ljubil ni nikogar. Bil je grozen...«

»Ne misli več na to,« jo je dobrohotno mirila Fennelljeva mati. »Pozabi vsč, otrok moj!«

»Ubil bi ga bil,« je zaškrtal Raffaelo togoten.

»Bil je nečloveški,« je zasepetala Dolores in se zgrozila.

»To je res,« je pritrtila Lucija. »To sem bila spoznala že iz Hesterine zgodbe. Toda moj sum je potrdil krožnik jabolčnega narastka.« Srknila je požirek penečega se vina. »S tem se vračam k poskusu, o katerem ste slišali že od madame LaVelle. Toda madame LaVelle vam je v svoji skromnosti gotovo zamolčala, da je s svoje veliko umetnostjo oživila prizor, ki se je bil odigral eno ali dva uri pred umorom. Tako sem izvedela, da je Mr. Smyth, njen podnajemnik — torej Shaw ali Floto — dobil od nek krožnik jabolčnega narastka in da je slastno jedajo pospravil do zadnjega grizljaja. Zato sem dala umorilcu preskajski železce in nadzornik Moore je bil tako priazen, da mi je takoj sporočil izvid. Raztlesenje je pokazalo, da umorilec ni jedel jabolčnega narastka. Torej nikakor ni bil istoveten z Mr. Smythom, alias Viktorjem Shawom, tudi Floto imenovanim.«

Nihče se ni gnilj po tem razodetju. Šele čez nekaj časa je izpregovorila madame LaVelle: »Ne morem si pomagati, a veseli me, da je moja kuharska umetnost pripomogla k razkrinkanju morice.«

»Pravilno, madame, pravilno!« je zadovoljivo odvrnila Lucija. »Vsechno je bilo zame tedaj na dlani, da je Viktor Shaw, ki sem mu umor brezpogojno pripisovala, res morilec. Seveda bi bila lahko Hesteri in Johnu marsikaj prihranila, če bi jima bila to sporočila, a preveč sem se bala, da bi se mi utegnulo kaj ponesrečiti. Zaupala sem svoji sreči. In res me ni pustila na cedilu! Bila je videti zelo pomilna in skromna, mala Lucija, a nisem prezrla, da je skušal nadzornik, ko ji je napil, prikriti hudomušen nasmešek. Prav dobro je vedel, da Lucija po nobeni ceni ne bi bila nikomur

prepusila prvega umora delevtskega urada Beaghe! Njega drobna oseba kljub vsej hlinjeni krotkosti ni mogla preslepiti...«

22.

Glasno rogovirjenje se je zaslislalo od vseh strani in omizje se je malo pomirilo šele takrat, ko so se bili Hesteri in John ter mlada zakonca posloviili.

Madame LaVelle se je naslonila nazaj. »Zdaj nam lahko vse poveste, Miss Lucija! Če pomislim, kako prikupen človek je bil videti ta mož s tremi imeni... In tako sem si zmerom domisljala, kako dobro poznam ljudi!«

»Ali nisem že dovolj kletala, sestra?« je boječe vprašala Lucija. »Jutri bo tako in tako vse v časopisih...«

»Pripoveduj!« je zviška velela Amanda.

»Prav, sestra,« Lucija je za trenutek pomislila. »No, morda je najboljšo, če ponovim Shawovo lastno izpoved. Ko ga je nadzornik Moore aretirjal, je Shaw rekel: »Da, izvršil sem umor. A nič se ne kesam, čeprav sem zaigral svoje življenje. Ko sem se poročil s Hesterjo Galove, je prisegla, da me bo v vsem ubogala. Prelomila je svojo prisego in ko so me zaradi njenega pričevanja obsodili na dosmrtno ičo, sem jaz z nekaj prisegel: pokori naj se za to! S pomočjo neke ženske je zasledoval Hesterjo s pismi, da so jo ugneli delodajalci povsod odpuščali. Ta ženska, ki mu je stala od strani že pri njegovih prejšnjih tatvinah in vlomih, mu je v navidezno nedolžnih pismih sporočala vsakokratno Hesterino bivališče in na njegovo povleče odpodiljala brezimna pisma Hesterinim delodajalcem. Od nie je tudi izvedel, da se Hesteri ne da več preplašiti, da je bila prevzela spet svoje delevtsko ime in začela peti. Polej je izvedel za njen naslov in o njenem prijateljstvu z Johnom Bynamom. Mimogrede naj omenim, da mo-

Zdravstvena kolona Visokega Komisarjata bo vršila svojo brezplačno službo ves mesec oktober v Hlchtenbuntem zavodu na Ambrozevem trgu. Zdravljenia potrebni se lahko zglašio vsak dan, razen nedeli in praznikov, med 8. in 12. ter med 15.30 in 17.30 uro.

Barvanje usnjenih izdelkov s specialno barvo na brizgalnik. Barve in acetone — Efaks — Napoleonov trg.

ŠPORTNI TEDNIK

Morali smo že nestrpno pričakovati začetek prvenstvenega tekmovanja. Okoli 120.000 gledalcev je slo gledat tekme prvega kola. Med temi je imela največji obisk milanska (Ambrosiana-Torino), ki je pritegnila 27.000 ljudi; a na blagajni je bilo 310.000 lir utrkka. Roma-Fiorentina je bila druga po obisku najmočnejša prireditev. Na vsak način so si blagajniki raznih klubov gotovo zadovoljni meli roke in si še za bodoče želeli toliko aktivnega in dejavnega zanimanja.

Nobeno moštvo ni na svojem terenu izgubilo tekme. Na šestih od osmih igrišč so mogli navijači pozdraviti zmage svojih ljudi. Dvakrat se je končala neodločeno.

Rezultati so bili: Roma-Fiorentina 1-0, Genova-Vicenza 6-1, Juventus Milano 1-1, Livorno-Venezia 2-1, Ambrosiana-Torino 1-0, Bari-Liguria 2-0, Bologna-Atalanta 2-0, Triestina-Lazio 0-0.

Od obeh novincev se je Bari obnesel, Vicenza pa je morala zabeležiti drugorazreden rezultat. Sicer Bari ni nikak novinec v izbrani družbi prvih klubov v državi; povrnil se je marveč v svojo nekdanjo okolico. Ta trenutek vodi v razpredelnici skupaj z Bologno. Do konca je še 29 prvenstvenih tedel!

Prvenstveni ples za točke se je tedaj pričel. Sledili mu bomo od daleč in si bomo sem pa tja ogledali tudi dogodke po drugih igriščih, kolikor nam bodo dostopni.

V drugem razredu bi za sedaj omenili samo rezultata, ki sta ju doseglja lanska prvotrazredna klubta: Modena-Alessandria 1-1, Napoli-Siena 3-2. Oba sta igrala doma in oba sta se v novo okolico bolj slabo uvela.

Tretji razred je doživel precejšnjo spremembo. Dočim so lani tekmovali v osmih skupinah, so letos tretjerazredne klube razvrstili v 15 skupin povprečno po 12 moštev. Tako se je to tekmovanje močno razbremenilo. Omenjamo iz najboljše skupine samo rezultat Pro Gorizia-Fiumana 1-0, na igrišču Fiume. Za moštvo, ki je lani poskusilo svojo srečo v višjem razredu, je tak začetek malo laskav.

Svicarji se v svojem prvenstvu že dokaj napredovali. Nedejsko kolo je poteklo v znamenju majhne senzacije: Lugano je zgubil na svojem igrišču proti moštvi, ki se nahaja na dnu razpredelnice, Sicer so bili rezultati: Cantonal-Grasshoppers 1-1, Grenchen-Luzern 3-1, Lausanne-Biel 2-1, Lugano-St. Gallen 2-4, Nordstern-Zürich 0-5, Young Boys-Basel 4-0, Young Fellows-Servette 1-3.

Nadaljevali so prvenstveno tekmovanje tudi v obeh predelih Francije, toda podrobnosti bi manj zanimala, ker so kakovost tekmovanja s pritegnitvijo manj znanih moštev jako razrodili. V obeh skupinah tekmuje nekaj 26 moštev, med njimi prav malo znane firme.

Nemci imajo sedaj že nekaj tedel na sporedu zaključne borbe za Tschammerjev pokal. Dospeli so do četrtfinala. Svedsi so povabili Dance na mednarodno srečanje in so jih tesno premagali z 2-1. Ni velik ta rezultat, če se spomnimo na švedski uspeh pred 14 dnevi v Berlinu.

Svica in Nemčija bosta igrali reprezentativno tekmo 18. oktobra v Zürichu.

V drugih panogah športa te nedeljo ni bilo posebnih dogodkov. Lahka atletika in plavanje sta za letos menda že na koncu. Kolesarjenje se ni v tem poletju počebno razmahnilo. Za zimске športe pa je se prerojad. O. C.

Lístek „Družinskega tednika“

Kaj vse bi utegnili doživeti

Ne bi bilo težko, onemogočiti življenje večine na zemlji zivečih bitij. Naši organi so vendar ustvarjeni izključno za tisto količino kisika, ki jo vsebuje ozračje, prilagojeni tistem pritisku, kakršnega ima naše ozračje, in navajeni tiste temperature, pri kateri se najbolje počutimo. Vzroki, ki bi utegnili popolnoma izpremeniti naše življenjske pogoje, so zelo različni. Na prvem mestu je pač mráz. V teku svojega obstanka je zemlja doživela različna obdobja, v katerih je temperatura padla. Ta obdobja imenujemo ledena doba. Doslej pa niso bila še nikoli tako mrzla, da bi bila uničila vse življenje na zemlji. Še zmerom so se našli predeli, kjer je organizem dobil primerne pogoje. Da, mnogostopnja bitja so se mogla celo prilagoditi izpremembam temperature in živeti dalje. Pomislimo samo na mamuta in dolgodožlakega nosoroča, ki sta živila v komaj pretreklj diluvialni dobi, in na današnje Eskime, severne medvede in polarne lisice. Ledena doba se bržčas povzročila izpremembe ekliptike in električnosti zemeljske poti.

Če bi pa nekoč nastopila ledena doba, a ne kot posledica teh izprememb, temveč zaradi neprestanega ohlajevanja sonca, bi to postalo nevarno. Ledena doba se v tem primeru ne bi končala po preteku določene časa, temveč bi postajala čedalje hujska. Počasi bi voda zledenela in naposled pokrila vso zemljo. Človeštvo, ki bi se sicer na vso moč trudilo kljubovati naravnim izpremembam, bi počasi izumiralo. Celotni utrjeni Eskimi bi pomrli v takšnem mrazu.

Dolgo časa so znanstveniki mislili, da bo takšna katastrofa najverjetneje konec sveta, ker so z gotovostjo računali, da se bo sonce nekoč ohladilo. Pokazalo se je pa, da se nam še ni treba bati smrti od mraza. Sonce ima namreč še dovolj energije za milijone let, in človeštvo bo bržčas zaradi drugih vzrokov izumrlo že davno prej, preden se bo sonce ohladilo do smrtonosne stopnje. Mislili so že tudi, da se zemlja sama vse bolj ohlaja. Geologija nas pa uči, da so bile dobe, ko je imela zemeljska površina dosti nižjo temperaturo kakor zdaj, in razen tega je v zemeljski skorji toliko radioaktivnih snovi (ki — kakor vemo — neprestano izžarjevajo energijo), da se nam morebitnega ohlajenja še lep čas ni treba bati.

Pomnikanje kisika

Če gledate planet Mars na nočnem nebu, vas bo zbudila v oči njegova nenavadna rdečkasta barva. Bržčas je temu vzrok dejstvo, da se je kisik Marsovega ozračja že popolnoma združil s snovmi njegove površine. Podobno usodo so prorokovali tudi zemlji. Razume se, da bi živi organizmi naposled res izumrli zaradi pomanjkanja kisika, če bi se kisik tako združil z zemeljsko skorjo. Dejstvo je tudi, da je zemeljsko ozračje pred nekaj sto milijoni let vsebovalo dvakrat toliko kisika kakor zdaj. Zemeljska skorja je torej vsrkala vase že polovice prvotne količine kisika. Vendar je še dovolj kisika za milijarde let.

Kometi

Leta 1910. so astronomi prorokovali, da je človeštvo zapisano skorajšnjemu poginu. Izračunali so, da pojde leta 1910. zemeljska pot skozi rep Halleyevega komete. V kometašem repu je mnogo plinov, med njimi metan in amonijak. Zemeljsko atmosfero bodo — kakor so trdili astronomi — ti plini zastrupili in vsa bitja, odvisna od tega zraka, bodo morala torej poginiti.

nejšega za življenje. Med tem časom je bistro opazoval in čakal na kakšno priložnost. To je tudi kmalu dočkal: vlomil je v neko banko, kar je njemu in Joeyu vrglo šestdeset tisoč dolarjev. Zdal je ostrafil Dolores z grožnjami, jo zapustil in se odpeljal v Newyork. Za Joeya je najel v bližini Maison La Velle neko podstrešno izbo, sam je pa pod imenom Vincent Smyth najel sobo v Maison La Velle. Naslednje tedne je opazoval Hestero. Prav tako je prisluškoval pri Fenneljevih. V posebnem zabavo mu je bilo poslušati Raffaelove grožnje in izlive njegove bolesti. Kajpak mu ni bilo nič lažjega kakor ugotoviti, kdaj je Hestera odsotna, in prav tako mu ni delala težav nabava ključa za njeno stanovanje. Ko ga je Miss DeVeere presenetila, prihajajočega v Hesterino sobo, se je vedel čisto brez zadrege, kakor da bi bil dober Hesterin znanec, in njegova igralska umetnost je preslepila Miss DeVeere. Malce pogrogljivosti so izražale Lucitine oči, ko je pogledala Dot. »Da ga je Miss DeVeere tisto popoldne pred umorom še enkrat videla pred Hesterinimi vrati, se je prav dobro skladalo z njegovim načrtom. Pri svojih obiskih v Hesterinemu stanovanju je pregledal prostore, si zapomnil, kje leže predmeti, ki so pozneje manjkali, in si prilažil robec, ki ga je bil tam pozabil John Bvnam. Zvezna vrata med Hesterino sobo in svojo je od obeh strani odprl. Kadar je kramljal z madame LaVelle, je pazil na to, da je videla njegovo brazgotino in njegov poročni prstan. Po njej je tudi izvedel, da so v ropotarnici Hesterini prazni kovčegi.«

»Dosti preveč sem klepetala,« je rekla madame LaVelle očito poparjena. »A deček je izvrstno razumel vse izveči iz človeka! Igral je ljubeznega poslušalca, ki se za nič na svetu ne zanima tako kakor za tisto, kar mu pripoveduje.«

Konec prihodnjic

Ko je pa nastopil usodni trenutek, da je zemlja prestrigla kometov rep se ni nič zgodilo! Zrak ni bil zastrupljen in človeštvo je moglo živeti dalje. Pokazalo se je torej, da je kometov rep — in celo rep velikanskega Halleyevega komete — tako redek, da njegovi plini ne morejo biti nevarni zemlji, obdani z varovalnim oklepom hlapov.

Ultravijolični žarki

Če ultravijoličnih žarkov ne bi ovirala neka plast zemeljskega ozračja, bi tudi oni utegnili postati nevarni za naše življenje. In res predstavljajo — če izvzamemo njihov blagoslov — tudi nevarnost. Vemo, da imajo ultravijolični žarki sončne svetlobe zdravilen učinek na organizem, seveda, če jih uživamo v majhnih količinah. Da, celo nujno potrebni so za človeški obstanek. Če je teh žarkov preveč, so pa smrtonosni.

V ozračju je v velikih višinah plast joniziranega kisika, tako imenovana ozonova plast, ki vsrka ultravijolične žarke krajše valovne dolžine delno, daljše valovne dolžine pa popolnoma. Ta ozon, ki plava v stratosferi v višini med 25. in 30. kilometrov, bi dal, stisnjen na gostoto ozračja nad morsk gladino (t. j. na 1 atmosfero), komaj 2 do 4 milimetre debelo plast. Kljub temu ima vreden pomen za vse življenje na zemlji. Če bi se njegov učinek izpremenil, bodisi na slabše ali na hujshe, bi to utegnilo imeti pomembne posledice.

To je kratek pregled nevarnosti, ki bi mogle ogroziti naše življenje na zemlji. Podali ga nismo z namenom, da bi svojim bralcem nagnali strahu v kosti. Narobe: iz tega pregleda lahko sklepajo, da ni vzroka za kakršno koli bojazen, čeprav utegne imeti prav majhna izprememba velike posledice.

Haagsche Post, Haag

Naš vrt

Kaj je bilo letos pri sadnem drevju zamujeno

Napisal Josip Štreklj

Z malo izjemo opazujemo na sadnem drevju preveliko goščo v krošnjah. Mnogi mislijo, čim več je vej, več bo sadja, kar je pa zmotno. V zasenčeni gošči cvetno popje ne brsti, kar nam je tudi letošnja bogata sadna letina pokazala. Bilo je tedaj napacno, da se ni prošlo zimo ali letos rano spomladi iztrebilo slabotnejše veje v gošči krošnje, pa tudi tiste, ki leže druga na drugi ali kjer se križajo. Ostale, krepkejšje bi bile deležne sonca ter dale boljši in večji pridelek. Gošča v krošnji je leglo za škodljivce in zavetišče za najrazličnejše glivične zajedalce. Kjer je bilo prošlo zimo ali spomladi to delo zamujeno, je letos toliko potrebnejše, zakaj zaradi bogate letine je drevje oslabele. Zato proč z neplodnimi vejami v gošči, da ne jemljejo svetlobe in hrane brez haska drugim vejam in pozneje sadju.

Redčenje vej začnemo že lahko takoj, ko oberemo zimsko sadje. Na starih drevesih so opesane in suhe veje še bolj vidne, dokler listje ne odpade. Take veje odstranimo ob večjem obročku. Ob rabi žage gladko obrežemo rane z nožem in če so veje večje kakor 2 cm v premeru, jih je treba tudi zamazati s cepilno smolo. Manjših ni potrebno mazati, vendar ni napacno, če tudi take zamazemo.

Tožbe o piškavem sadju slišimo letos vse vprek. Živalskih škodljivcev in glivičnih zajedalcev je sila mnogo. O njih so napisane debele knjige v besedi in sliki, a najnevarnejši izmed živalskih škodljivcev je zavijač in izmed glivičnih škrlup. Samo ta dva uničita ali delno pokvarita letino do polovice, na nekaterih vrstah, zlasti na vlažnih legah, celo vse pridelek. Škoda se ceni v naši deželi na več milijonov.

Proti tema dvema in večini drugih so sredstva za zatiranje in odvracanje. Tako arborin, žvepleno-apnena brozga, bakrena galica, arzenijat i. d. Površna, zamujena in redka uporaba teh sredstev je malo učinkovita, kar je pokazala tudi letošnja sadna letina. Škropljenje s temi sredstvi se mora opravljati točno ob določenem času, sicer škoda za delo in trošek.

Podružnice »Sadjarskega in vrtnarskega društva« opravljajo škropljenje v svojih okoliših, pa deževno vreme in veter ovirata to delo, da ga ni mogoče pri vseh gospodarskih opravilih o pravem času. Zato je učinek nezadosten in celo ničev. Mnogi menijo, da enkratno zimsko škropljenje, ko listje odpade (boljše spomladi pred napenjanjem popkov) zadošča. Celotno trikratno poletno škropljenje za zimskim, četudi o pravem času opravljeno, t. j. tik pred cvetenjem, takoj, ko odpadejo cvetni venci in tretjič, ko je sadje orehove debelosti, nikakor ne zadošča. Zavijači iz prvega roda takoj po cvetju se ne narede tako občutne škode, pač pa iz drugega roda v juliju in kasneje.

Škrlup se pojavi zlasti v vlažnih letih tudi avgusta in septembra, a na sadju celo v shrambah. Da obvarujemo drevje in sadje pred poškodbjo, je treba uporabljati priznana škroplila na poletnem sadju od srede marca do konca junija, na zimskem pa do začetka septembra.

Po prvem poletnem škropljenju, takoj po odvetenju, je treba škropiti redno v presledkih dveh tednov. V to svrhu se poslužujemo žvepleno-apnene brozge in apnene arzenijata. Na 100 l vode primešamo namreč dva do tri litre žvepleno-apnene brozge in trideset dek apnene arzenijata. Prvo sredstvo ovira razvoj škrlupa in drugih boleznih, drugi pa zastruplja in uničuje zavijača, ki grize, preden se zaje v plod kakih 8 dni ob muhi, pri koščicem sadju pa ob pečlini. Namesto navedene mešanice uporab-

ljajo v ta namen tudi nosprasis, t. j. kombinirano sredstvo, ki vsebuje baker in arzen. Na 100 l vode se tega primeša po 30 do 50 dkg.

Ker je pravočasno škropljenje od strani družtev zaradi številnih lastnikov sadnega drevja in zaradi oviranja tega dela po vremenskih neprilikah nemogoče, je edina pot, da si posamezniki ali skupno po dva do štirje nabavijo lastno škroplilnico, da bo v bodoče sadni pridelek obilen in zdrav.

Dalje prihodnjic

Čarovnija

Napisala Edith Rodejeva

»Ali verujete v čarovnijo, gospodična Wengova?« je vprašal.

»Moram,« je odgovorila. »Saj sem sama čarovnica.«

»Čisto prava čarovnica?« je vprašal smehljaje se.

»Čisto prava čarovnica,« je odločno odgovorila, a se je morala sama nasmehniti.

Bila je videti tako mlada, še prvacati otrok. Ni ga zanimala, toda kdaj pa kdaj je rad pokramljal z njo.

»In v čem se to kaže? Ali ponoči jezdite z metlo na Klek — ali pa vaša angelska glavica mirno počiva na navadni blazini in spi?« Ni pričakoval odgovora. Presenetilo ga je, ko je odgovorila:

»O, včasih spim, včasih pa premišlujem.«

Hotel se je pošaliti in jo vprašati, ali zna tudi premišljevat, a se je zadovoljil s tem, da se je nasmehnil.

»Kaj neki premišlujete?«

»Njene sinje oči so ga nekaj trenutkov mirno gledale. »Kako nenavadno je, da morem vse, kar hočem.«

»Tako vse morete? Ali je v tem vaša čarovnija?« In ponovno je čvrsto in odločno pritrdila.

»Ali lahko kaj storite tudi za svoje bližnje?« je vprašal, rahlo vzdihnil in se nasmehnil. »Ali me lahko ozdravite spleena?«

Tedaj se je tako razigrano nasmehnila, da je bil skoraj neovoljen. Takor nato je pa rekla tako poslušno kakor šolarica učiteljcu: »Potlej se morate pač zaljubiti.«

»Osupnil je in ji pozledal v oči. »In tega ne morem, mislite?«

DVORAZREDNA TRGOVSKA ŠOLA ZBORNICE ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO (Pokrajinskega korporacijskega sveta) LJUBLJANA, Gregorčičeva 27 (TRGOVSKI DOM) ZAVOD IMA PRAVICE ENAKIH DRŽAVNIH SOL SPREJEMA DIJAKE Z MALO MATURO ALI ZAVRSNIM IZPITOM MESC. SOLE VPISOVANJE VSAK DAN DOP. TRGOVSKI DOM, III. nadstr. ZACETEK POUKA 5. OKTOBRA

»O, pač,« je odgovorila zaupljivo. Spet se je nasmehnil, skoraj olajšano. Bila je vendar samo otrok, o in v koga naj bi se zaljubil?«

»Zaljubite se lahko samo v mene,« je rekla skromno.

Spet je osupnil in jo nekoliko nezaušno pogledal. »Ali ste tako trdno prepričani, da morete to storiti?« je vprašal nekoliko posmehljivo. — »O, da!«

Za trenutek je molčal, potlej je pa zmagala radovednost. »In kako boste to začeli?«

Zdal se je ona zasmejala. Naspol v zadregi, naspol zmagovalno. »Tega ne morem povedati, to bi vse le otežilo.«

»Vi ste otrok,« je rekla smehljaje se. Skromno je nagnila glavico.

Nekaj dni nato je govoril z njo samo v skrajno poslovnem tonu. Ni ji hotel dati povoda za šolarske predrznosti. V njenem bistvu prav za prav ni bilo ničesar predrznega in pomirjen je pomislil, da je pošteno dekle, in se je vdal radovednosti. »No, gospodična Wengova,« je rekla, »kako vam je prav za prav ime?«

»Cynthia,« je smehljaje se odgovorila. »Moja mati je bila zelo romantična. — Ali vi niste?« — »O, da, na srečo,« se je zasmejala. »Zato se me tudi nikoli ne loti kakšen spleen.«

Molčal je — a otrok je marljivo pisal dalje. Kakor pri šolarici so ji svetli lasje viseli čez drzalo.

»Kdaj me boste začeli zdraviti mojega spleena?« je vprašal. Ni ga pogledala.

»Sem že,« je rekla.

»Že? Kaj ste že?«

»Začela. Za trenutek ni vedel, kaj naj reče k temu, Malo ga je uiezilo. »In ničesar nisem opazil.«

»Tega nikoli ne opazimo,« je pojasnila. »Vsa v začetku ne.«

»Upam, da ste tako dobri, da mi boste povedali, kdaj pride nad mene?« je prosil posmehljivo. Ki se odgovorila, je bilo v njenem glasu nekaj resno čisto odraslo preudarnega. »To ni potrebno.« Potlej se je pa spet nasmehnila kakor resnični angel in z otroško zaupljivostjo je nadaljevala: »To boste opazili čisto sami — sicer ni nič vredno.«

Opazoval jo je. Ali je kaketna? Ni prav vedel. Vsekako je morala biti potem ves čas kaketna, zakaj v bistvu se ni izpremenila. Bog ve, kaj si prav za prav domišlja?

»Zdi se mi, da nekam počasi napreduje,« je rekla in ko je vprašujoče pogledala, se je pošalila: »Očaranje. Moje očaranje.«

»Ne, molite se! Celó zelo hitro napreduje.«

»A jaz ničesar ne opažam,« je rekla čisto krolko. »Zato pa jaz opažam,« je odgovorila. Bil je tako radoveden, da je pozabil ugovarjati. »Po čem pa?« Zasmejala se mu je v obraz.

»Če niste zaljubljeni vame, ste zaljubljeni v listlje spomenik tam spodaj — saj neprestano gledate tja.« Pokazala je skozi okno in on je začuden sledil smeri njegova prsta.

»Neprestano gledam tja?« je rekla jezen. »Gledam vas, kadar govorim z vami.«

»Ne, tudi kadar ne govorite z menoj,« je zatrdila. »Skoraj zmerom me gledate... A nič ne de,« ga je pomirila. »Saj ne morete drugače.«

»Razume se, da lahko,« je rekla ogorčeno. Odkimala je. »Ne,« je rekla prijazno. »A tega še sami ne veste.«

Njena svojevglavost je bila čisto otroška. Odločil se je, da le snovi razgovora ne bo več sprožil.

Drugi dan je imela novo obleko. Nove vrste obleke. Crno, mehko, prilagočeno se, v kateri je bila videti nenavadno tuja in odrasla. V njej je bila mlada dama, neznaná, tuja mlada dama. Oho! Zdalci se mu je posvetilo, da je to zanka...

»To ste pa danes zalci,« je rekla z rahlim podsmehom. »Da,« je odgovorila. »Iz kakšnega določnega nagiba?« je vprašal dalje. »Da,« je odgovorila dalje. Torej ga je hotela narediti ljubosumnega. Nasmehnil se je. »Bržčas greste na kakšno zabavo?« — »Da,« je odgovorila. »Grem na večerjo k šefu. V nedeljo so krsitli njegovega najmlajšega in večino nas je povabil za danes,« se je nasmehnila. »da bi počastil svojega naslednika.«

»Zakaj prav za prav jaz nisem povabljen?« je rekla na lepem.

Zasmejala se je: »Smešno, da bi hoteli priti. Ničed od osebja ne verjame, da znate govoriti!«

»Ničed ne verjame, da znam govoriti?«

»Da, to se pravi, kramljati, v družbi. Pogosto me izprašujejo, ali kdaj izpregovorite besedico.«

»In kaj odgovorite?«

»Pravim, da ste svojevrsten človek. Oh, najboljšje lastnosti vam pripisujem! Pripovedujem, da je Tennyson vaš najljubši pesnik in da ste zelo melanholični.«

Nekoliko negotovo se je nasmehnil. »No, poslednje ni čisto neresnično.«

»Prav za prav res,« je rekla. — »Kako to imenujete?« — »Tako kakor vi sami: spleen. Nič drugega kakor splošna slaba volja.« Molče je strmela vanjo. Srečala je njegov pogled z velikimi, mehкими očmi.

»Kako ste se imeli na zabavi?« je vprašal.

»Hvala, izvrstno!«

»Očito se zmerom dobro zabavate,« je rekla posmehljivo.

»Da, sicer bi se zaprla,« je odgovorila. »Saj drugih ljudi vendar ne morete razveseljevati s tem, da ste čemer. Za trenutek je molčal. »Ali se vam zdi, da sem jaz čemer?« je vprašal nato. Zamisljeno ga je pogledala. Rekla je opravičujoče. »Nič ne morete za to. In nauhuše je za vas samega. Samo na druge vpliva...« v zadregi je oklevala. — ne smete ne napač razumeti — nekoliko smešno in žalostno seveda tudi — žalostno za tistega, ki je takšen. — »No, žalostno,« je rekla. »Sicer pa soloh nisem čemer. To samo vi pravite.«

Ni odgovorila.

»Lahko sem tudi prav vesel,« je rekla na lepem. — »Res?« je presenečena vprašala. — »Da, res,« je rekla prepričljivo. — »Če vi rečete, vam verjamem,« je rekla voljno. A kljub temu je očito dvomila. — »Saj lahko poskusite.« Stal je s hrbotom obrujen proti njej, ko ji je to predlagal. »Lahko bi šli kdaj z menoj ven, gospodična Cynthia — na primer v park. Lahko bi šla tudi gospodična Klergaardova z nama.«

»Zakaj naj bi pa gospodična...? Morala se je zasmajati in se je sklonila globoko nad papir. Obrnil se je in jo presenečen pogledal. »Mislim, je rekla in ga pogledala, »da zaradi mene ne potrebujemo...« za trenutek je oklevala, »spremljevalke. Zame ni nevarnosti,« je hitro pristavila.

»Nevarnosti? Kakšne nevarnosti?« je vprašal negotovo.

»Nevarnosti, da bi se zaljubila v vas,« je skoraj zaupno pojasnila. »Samo vi se boste zaljubili v mene.«

Zastrmel je vanjo.

»Tako sva se vendar dogovorila,« je rekla.

Zasmejala se je. »Mislim, da dogovor postavljam na laž. Njegov glas je jezen zvenel.

»Teza ne morete,« je rekla tiho, kakor da bi se ga bala razburiti.

»Ali ste kaketni?« je zdajci vprašal.

»Da,« je odgovorila. Moral se je proti svoji volji zasmajati.

»In vi mislite, da se vam ne morem upreti?«

»Ne,« je odgovorila.

Prijazneljivo se je nasmehnil. »Pozabljate na mojo starost, draga gospodična Cynthia.«

»Ne, prav res ne,« je rekla prepričano in se zasmejala.

On je molčal, potlej je pa dejal malce v zadregi: »Morda se vam zdi, da sem star — naspolit vam?«

»Da, mladi vsekako niste,« je odgovorila. Pogledala ga je od spodaj gor.

»Ali je to vzrok,« je rekla počasi in čutil, da ga je samega strah odgovora. »da se ne morete zaljubiti v mene?«

»Pobesila je pogled. In zdajci se mu je zazdelo nezasišano zmagovalstvo, ker jo je pripravil do tega, da je pobesila pogled.«

»Ali je to vzrok?« je ponovil. — Odkimala je.

»Zakaj pa potem?«

Zdal je pogledala kvišku. »Tega ne morem povedati. Vsekako ne zdaj.«

»Zakaj je Tennyson vaš najljubši pesnik?« je vprašal pozneje. Presenečena ga je pogledala. »Bržčas imate

ZRCALO

naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 8 hr

Slabo izpričevalo za mladi svet

Moja znanca, v predzadnjem mesecu nosečnosti, mi je te dni pripovedovala:

»Pred kratkim sem morala k zobozdravniku; ko sem stopila v čakalnico, je bila polna ljudi. Zvečina so bili mladi gospodje in gospodične. Zelo težko stojim, toda nikomur ni prišlo na misel, da bi vstal in mi ponudil sedež. Nisem si mogla pomagati drugače, kakor da sem zdravnika prosila, da mi je prinesel iz svojega zasebnega stanovanja stol. Hudo se mi je storilo, ko sem videla, kako malo takta in spoštovanja ima današnja mladina za bodočo matere...«

Tudi jaz sem se začudila in se marsikdo, ki bi to slišal, se bo začudil. Po drugih državah ustaviijo na cesti vse promet, samo da more noseča žena ali pa mati z otročičkom varno čez cesto, pri nas pa v očeh mlade, nezrele mladine ni vredna toliko, da bi ji odstopili sedež v tramvaju ali v zdravniški čakalnici!

Z. J.

slab spomin,« je odvrnila. »Rekla sem, da sem ostalemu osebju trdila, da je Tennyson v aš najljubši pesnik.«

»Zakaj, če pa ni vaša?«

»Ker je kakor nalašč za vas,« je nežno odgovorila. Nekaj časa je molčala, potlej je pa vprašal razdraženo in zlovolinno. »Zakaj pa ni za vas?«

»Zato, ker je Poe, mislim, moj najljubši pesnik.«

»Zakaj pa niste rekli, da je tudi moj?« je vprašal in v njegovem glasu je bilo nekaj kakor ljubosumnost.

»To bi se vam sploh ne udobilo,« Njen glas je imel spet ton ubogljive šolarke, ki je zvenel tako drago in zaupljivo, ki mu pa ni več prav zaupal. »Poeta je treba brati s fantazijo. Za Tennysona zadostuje čustvo in razum.«

»To dvoje mi torej še pripisujete,« je rekla posmehljivo.

Pogledala ga je z velikimi, sinimi, vprašujočimi očmi.

»Da, fantazije torej nimam?«

»Ne preveč — žal,« je rekla in smehljaje se vzdihnila. »Sicer bi bilo vse skupaj dosti olajšano.«

»No, potlej je ni bilo tako strašno lahko, je rekla zmagovalno.

Njene sinje oči so se zablikale od veselja. »Zakaj ste rekli bilo?«

»Ali sem rekla...?«

»Da, rekli ste!« Nastal je premor, dovolj dolg, da je morala pobesiti pogled. Dovolj dolg, da je začel hrepeneti po tem, da bi spet pogledala kvišku.

»Kakšen smisel bi bilo imelo, če bi se proglašal za premaranca,« je rekla počasi in pridružno, »če ne marate — če mi ne marate povedati, zakaj ne morete — zakaj ne morete odgovoriti?«

Še zmerom je gledala v tla.

»Zakaj?« je ponovil in se ji čisto približal. »Ali mi ne marate povedati, zakaj?«

Odgovorila je tako tiho, da je moral svoji obraz nagniti čisto nad njevo svetloaso glavico, da je slišal.

»Ker... ker,« je rekla, »ker me sploh niste poskušali osvoboditi.«

Slišal je, a glave ni dvignil, temveč se je sklonil še globlje nad njeno.

Za filmskimi kulisami

Filmski igralec v mreži paragrafov

Zavidanja vrednim hollywoodskim umetnikom visi nad glavo Damoklov meč

Slavni hollywoodski filmski igralci spadajo k najbolj zavidanja vrednim ljudem sedanjega časa. Vendar jim nad glavo visi Damoklov meč, ki lahko njihovo srečo vsak trenutek uniči.

Cel štab strokovnjakov potem tedne in tedne do najmanjših podrobnosti obdeluje to zunanost. Če obrvi nimajo lepe oblike, jih neusmiljeno izpulijo in nadomeste z naslikanimi. Zgodi se tudi, da filmski igralci izpolnijo več

O tem postopku zelo zanimivo poroča filmska igralka Margaret Sullivanova in končuje takole: »Nekaj dni pozneje sem samo sebe gledala v svojem prvem filmu. Naiprej sploh nisem hotela verjeti, da gledam Margaret Sullivanovo. Sicer pa tudi ni bila. Gledala sem samo ljubko bitle, ki so ga ustvarili potrpežljivi strokovnjaki z vseh kozmetičnih področij. Sprejeli so me z bore malo nadarjenosti, izbrisali moje slabe strani in podkrepili moje dobre.«

Filmska družba plača tudi obleke, ki jih filmski igralec ali igralka nosi v filmih. Igralčeva zunanost mora biti točno takšna, kakršna je v pogodbi. Če bi se umetnik po svoji volji kaj izpremenjal, izgubi pogodba svojo moč. Tako se je morala na primer Jean Harlowa obvezati, da ne bo nikdar izpremenila barve svojih značilnih platinastih las.

V Hollywoodu imajo prav tako tudi celo vrsto umetnic, ki jih sprejmejo prav po velikosti in teži. To so plesalke, ki jih je v Hollywoodu več kot 2000. V prvi vrsti njihovega zbora plešejo »Ponies«, to so najmanjše plesalke, ki tehtajo od 45 do 53 kil. in so velike od 150 do 164 centimetrov.

Ta dekleta strogo nadzorujejo, dokler jih filmajo. Ves čas ne smejo zapustiti prostora, kjer stoji njihov atelej in morajo jesti samo predpisano hrano. Tako je na primer pri filmanju nekega filma sto zborovskih plesalk pojedlo nič manj kot 27.000 zelenjavih stebel.

Vrnimo se torej k filmskim igralcem. Pogodbe, ki so jih sklenili s filmskimi podjetji, vsebujejo razne prepovedi. Filmski igralec se mora izogibati vseh mogočih nevarnosti. Tako na primer filmska družba skoraj vsem igralcem prepove, da bi se med filmanjem kakšnega filma vozili z letalom. Prav tako strogo se morajo igralci držati tudi delovnih predpisov. Tisti dan, ko filmajo njegov film, mora igralec priti ob devetih v atelej, oblečen in nalepohičen, kakor bo v filmu nastopil. Če torej računamo kako dolgo traja takšna toaleta, mora filmski igralec v dneh, ko ga filmajo, vstajati že ob pol šestih zjutraj. Poleg tega mora biti družbi na razpolago za vsako reklamo, ki se ji zdi potrebna.

Il giovane Svedese Gunder Hägg che il pubblico sportivo mondiale chiama a ragione un secondo Nurni. Ecco i primi mondiali riportati recentemente da Hägg:

- Il 1 luglio a Göteborg 1 miglio in 4:06,2 (già detenuto dall'Inglese Wooderson in 4:06,4)
Il 3 luglio a Stoccolma 2 migli in 8:47,8 (già detenuto dal Finlandese Mäki in 8:53,2)
Il 5 luglio a Oestersund 1500 m. in 3:47,6 (già detenuto dal Neozelandese Lovelock in 3:47,8)
Il 17 luglio a Stoccolma 1500 m. in 3:45,8 (migliorando il proprio campionato mondiale)
Il 21 luglio a Malmö 2000 m. in 5:16,4 (già detenuto da San Romani, S. U. in 5:16,8)
Il 23 agosto a Oestersund 2000 m. in 5:11,8 (migliorando il proprio campionato mondiale)
Il 28 agosto a Stoccolma 3000 m. in 8:01,2 (già detenuto dallo Svedese Kälarne in 8:09)
Il 1 settembre a Stoccolma 3 migli in 13:35,4 (già detenuto dal Finlandese Mäki in 13:42)
Gunder Hägg, mladi šved, ki ga svetovna športna javnost po pravici imenuje »drugi Nurni«. Naj nastoje sve-tovne rekorde, ki jih je Hägg pred kratkim dosegel:
1. 7. v Göteborgu 1 milja 4:06,2 (doslej Anglež Wooderson 4:06,4)
3. 7. v Stockholmu 2 milji 8:47,8 (doslej Fince Mäki 8:53,2)
5. 7. v Oestersundu 1500 m 3:47,6 (doslej Novozelandec Lovelock 3:47,8)
17. 7. v Stockholmu 1500 m 3:45,8 (izboljšal svoj lastni svetovni rekord)
21. 7. v Malmöju 2000 m 5:16,4 (doslej San Romani, USA, 5:16,8)
23. 8. v Oestersundu 2000 m 5:11,8 (izboljšal lastni svetovni rekord)
28. 8. v Stockholmu 3000 m 8:01,2 (doslej Šved Kälarne 8:09)
11. 9. v Stockholmu 3 milje 13:35,4 (doslej Fince Mäki 13:42)

sicer zdravih zob, samo zato, ker nimajo dovršene barve in oblike in škodujejo njenemu zmagoslavnemu smehljaju. Namestu svojih zob, dobi igralka umetne. Če lasje na filmu niso lepi, jih svetlo ali temno pobarvajo, kakor je pač treba. Majhne telesne napake, na primer materina znamenja ali preširok nos, popravijo s kozmetičnimi operacijami. Vse to mora umetnica dopustiti, dokler niso strokovnjaki napovedali, da zunanostjostjo zadovoljni — pa čeprav na koncu umetnica same same ne spozna več.

Un treno con prigionieri francesi da Dieppe, reduci nei loro luoghi nativi. Hitler ha disposto che tutti prigionieri francesi del Comune di Dieppe saranno rilasciati dalla prigionia perché i loro parenti hanno tenuto un esemplare comportamento in occasione dell'invasione inglese. — Vlak s francoskimi ujetniki iz Dieppa, vračajočimi se v svoje rojstne kraje. Hitler je odločil, da se bodo vrnili iz nemškega ujetništva vsi francoski ujetniki iz dieppške občine, ker so se njih sorodniki doma ob angleški invaziji tako vzorno vedli.

ski aparat, za zobno ščetko, milo ali avtomobil. Zaradi priljubljenosti se je filmski igralec po pogodbi dolžan udeleževati vseh večjih prireditelj. mora pa biti na njih zmerom kar najmodernejše oblečen in se pripeljati v elegantnem avtomobilu.

Kadar hoče filmski umetnik na dopust, na primer na izlet v Evropo, tedaj filmska družba uredi njegovo potovanje. Poskrbi, da umetnik stanuje v najdražjih kabinah na parniku in obišče samo najodličnejše hotele. Tujezemska zastopstva filmske družbe potem poskrbe, da filmskega igralca intervjuvajo časnikarji, da obišče čim več mest, in uredi tako, da umetnik, ki seveda potuje pod izmišljenim imenom, komaj naide minuto časa za svoje »počitniško potovanje«. Ubozi filmski igralec v mreži paragrafov!

Drage knjige

V srednjem veku so bile knjige izredno drage. Tako je na primer leta 1150. neka knjiga o Liviju stala 120 zlatih krom, za katere si tedaj lahko kupil veliko posestvo. Večkrat je moral vnet bralec dati za eno samo knjigo celo premoženje.

Širom po svetu

Novo ukrepe za varčevanje z električno energijo so izdali na Švicarskem. Od 5. oktobra dalje bo po ulicah švicarskih mest gorelo samo polovico svetilk. Reklamna razsvetljava je pa dovoljena samo do 20. ure. V razglasu o omejitvah, poziva švicarski radio prebivalce, da z elektriko čim bolj varčujejo.

Več kot 50 milijonov kil grozda bodo izvozili iz Bolgarije. Po poročilih bolgarskih vinogradnikov je vinska letina izredno dobra.

Novo zvezdo repatico je odkril neki čilski zvezdogled, po poročilih iz Santiaga de Chile. Po odkriteljevih računih bo repatico možno opazovati šele v začetku novega leta.

Na Švedskem pridobivajo umeten kavčuk iz stranskih proizvodov, ki jih pridobijo pri izdelovanju celuloze. V neki tovarni izdelujejo 100 kil takšnega kavčuka na dan. Izkušnja je pokazala, da ta umetni kavčuk prav nič ne zaostaja za naravnim. Imenovali so ga »modo« in ga že uporabljajo za električno izolacijo.

Na Francoskem so podaljšali delovni čas od dosedanjih 40 ur na teden na 48 ur. V zvezi s tem, bodo tudi delavcem zvišali plače.

KUHARČEK ANDREJ * RIVAL ROM, BESEDILO PO NARODNI PRAVLJICI PRIPREDIL TUGOMIR TORY

1. Nekje globoko v gozdu sta živela nekoč mati in sin Andrej. Njuna koča je bila majhna in revna, pa za njiju vendarle dovolj velika in dovolj bogata. Samo pozimi je bilo hudo, ko je bil mraz in nista imela mnogo, včasih pa celo nič jesti. Andrejeva mati je od neprestanega ubadanja in skrbi za vsakdanji kruhek tako oslabela, da je bila zadnja leta vedno bolehna in ni mogla več tako delati kakor nekoč.

2. Zato se je lotil dela Andrej. Mati je opravila le tu in tam kakšno manjše gospodinjstvo delo, za vse drugo pa je skrbel močni sin; nabiral, sekal in nosil je drva, pospravil in ribal je kočico ter tudi kuhal. Kuhanje mu je bilo največje veselje. V tem opravilu je postal pravi pravcati mojster. In nekega dne se mu je zahotelo oditi v svet, da bi se tam izpopolnil v kuharski umetnosti in postal slaven kuhar, tako da bi materi ne bilo več treba garati in se ubijati za življenje. Ko se je dvignilo sonce, se je poslovil od svoje drage mamice in odšel...

3. Hodil je in hodil... Ves truden je že bil. Potem je tu in tam kakšnega manjšega gospodinjstva delo, za vse drugo pa je skrbel močni sin; nabiral, sekal in nosil je drva, pospravil in ribal je kočico ter tudi kuhal. Kuhanje mu je bilo največje veselje. V tem opravilu je postal pravi pravcati mojster. In nekega dne se mu je zahotelo oditi v svet, da bi se tam izpopolnil v kuharski umetnosti in postal slaven kuhar, tako da bi materi ne bilo več treba garati in se ubijati za življenje. Ko se je dvignilo sonce, se je poslovil od svoje drage mamice in odšel...

4. Andrej se je odkril in čakal, dokler ga niso odvedli pred grajskega gospoda. — »No, kaj bi pa ti rad?« ga je zviška in s tavnim glasom vprašal grof. — »Milostljivi gospod grof, službo bi rad, če...« — »Aha, ravno prav prihajaš! Moj kuhar je namreč zbolel! Hm, ali znaš kuhati?« — »Da, da, milostljivi gospod grof, saj prav to je... kuhati, da kuhati... saj prav za kuharja bi rad prišel!« — »No, prav, kar v kuhinjo pojdi in pokaži, kaj znaš!« Grof je naglo odšel, Andrej je pa šel v kuhinjo. Tako je nael pot, na kateri je doživel nič koliko zanimivih in napetih dogodivščin.

UGANKE

Križanka grid with numbers 1-11 and a crossword puzzle grid.

Vodoravno: 1. Pri nas že redka zverina. 2. Dostop; samó, le. 3. Visok rimski uradnik; del roke. 4. Svež, živahen, krepak; vrsta papirja. 5. In (italij.); kemični znak za brom; kratica mednarodne ustanove; orožje (brez začetka). 6. Vadi ali švicarski kanton; bog vetrov. 7. Potujoč pastir; boječa. 8. Dve sosedni črki v abecedi; dva enaka samoglasnika; veznik; bežanje (brez začetka). 9. Hlod; naglo, urno. 10. Redovnica; strupena plinasta prvina. 11. Tujka za delo, zlasti zdravniško in vojaško (skozi); prvih pet črk pomeni gledališko delo, zadnjih šest pa policijsko delo.

Navpično: 1. Dve barvi, ki sta naslov Stendhalovega romana. 2. Jodova spojina; trgovski posel. 3. Grški junak; razum; števnik. 4. Domača žival; romunsko mesto. 5. Latinski ono, tudi kratica za isto; trda kovina. 7. Dva enaka samoglasnika; gibanje zraka. 8. Trije enaki soglasniki; kolovozna pot, zlasti na Prekmurskem. 9. Bajno bitje; romanski spolnik; žerjavica pod pepelom... 10. Finsko jezero; junak, polubog. 11. Gora na Štajerskem.

SPREMINJEVANKA
S k oko zadovoljuje; naznanja z u nam tek; tako tedaj, če v kraljivo in vošči: dober tek!

IZPOLNJEVANKA
* N * P * S *
A * E * I * A
* S * T * K *

Izpolni s črkami, da dobiš navpično samostalnik. Najdene črke, od zgoraj navzdol čitane, sestavljajo prestorski pojem.

CAROBEN LIK grid with numbers and a crossword puzzle grid.

- 1. šahovski izraz,
2. zdravilno zelišče,
3. moder kralj,
4. Sundski otok,
5. blazen.

VPRAŠAJ IN PREIZKUSI ME!

- 1. Čigave so Predsmrtnice, Pogrebnice in Posmrtnice?
2. kateri sesalec je postal prva domača žival?
3. Kaj je patina?
4. Odkod je kitica: »Nebeško sijejo oči, ko so sijale prejšnje dni.«?
5. Kdo je dragoman?
6. Od katere strani naj pada svetloba v umetnikovo delavnico (zlasti v slikarjev atelje)?
7. Kdo je bil najbogatejši vladar antike?
8. Kdo je iznajditelj injekcije?
9. Od kdaj je Evropcem znan porcelan?
10. Kaj je melodrama?

Odgovori:
1. Namizna igra z različnimi figuricami, ki se premikajo po šahovnici.
2. Križanec.
3. Križanec.
4. Križanec.
5. Križanec.
6. Križanec.
7. Križanec.
8. Križanec.
9. Križanec.
10. Križanec.

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: Vodoravno: 1. dopis, liter. 2. obrok, itaka, 3. ste, Asta, 4. pihalnik, 5. oklepaj, smo, 6. ar, se, 7. red, minimum, 8. et, Letonija, 9. bl, emir, nem, 10. ukane, mladi, 11. Savel, opran. — Navpično: dospo, rebus, 2. oblik, etika, 3. prebival, av, 4. Io, aer, lene, 5. skalp, Memo, 6. snaziti, 7. liti, 8. norma, 8. Itak, sin, 9. (= lpa), 9. ta, seminar, 10. ekcem, ujeta, 11. razno, mamia.
Stopnice: 11. kolonija, 2. okolčan, 3. pokojnik, 4. diakonat, 5. velikost, 6. Korzakov, 7. prelahko.
Posnetica: Eksekutor.
Istoimenica: klop, klop.
Enačba: a = žaba, b = vivoda, c = srnjak, d = unesek, e = pluti, f = morski x = žaba v vodnjaku ne sluti morja.

Dalje prihodnjiš

Hjelgin dom

* LJUBEZENSKI ROMAN *

Se zdaj pogosto mislim, kako je bilo, ko sem prvič videla Solveigo Strandovo. Sele pozneje sem doumela, da je ta dan zame nekaj pomenil. Tako točno se je še spominjam, kako je sedela za svojo pisalno mizo, Velika in postavna, s sivimi lasmi, počesanimi v širokih, globokih valovih s čela. Imela je svežo polt, ki je pričala, da preživi veliko dni zunaj, na zraku. In oči, ki jih ni mogoče tako hitro pozabiti. Ne, ker so bile čiste in sive, ne, ker so imele dolge, črne vešice, temveč zaradi izraza, izraza zgoščene inteligence, dobrote, humorja in preudarnega poznavanja človeških src. Še nikoli v življenju mi ni bil noben človek na prvi pogled tako nepovvedljivo všeč.

Bilo je veseljje intervjuvati. Pri-povedovala je dovtipne zgodbe iz svoje prakse in večkrat pripomnila: »To vam povem čisto zasebno, tega ne smete napisati!«

In ko sem intervju končala, sem stori-la nekaj, česar sicer nimam na-vade delati. Vprašala sem jo, ali želi rokopoliti videti, preden ga pošljem v stavico.

»Ta vaša ponudba mi je všeč,« se je nasmehnila. In nato sem potegnila iz torbice pudrino, da bi se pred odhodom malo polepsala.

»Vi to delate!« je vzkliknila Solveig Strandova.

Prejela sem, držeč v eni roki zrcalo, v drugi čepček za pudranje.

»Rajši bi pustili nekaj sonca do svoje polti, ko ste tako blede. Zelo bi se vam podalo, če bi bili zago-reli.«

»Cutila sem, da sem zardela, in sem potisnila pudrino v ročno torbico, ne da bi jo uporabila.

»Pridno dekletce,« se je nasmehnila odvetnica.

In pridno dekletce je šlo zamišlje-no po stopnicah in imelo bel nos.

Takoj popoldne me je poklical Gunnar.

»Kako vam gre?«

Zbrala sem vse svoj pogum in ga s formalno ljubeznivostjo vprašala, ali bi prišel k meni na skodelico čaja.

»Zal danes ne utegnem,« je od-govoril. »Ali pa velja to povabilo na primer tudi za — sredo?«

Najrajši bi si bila odgriznila jezik iz jeze, da sem takoj odgovorila: »All right,« je odgovoril Gunnar.

Potem bom prišel v sredo o pol šestih.

»Dobro došli boste,« sem odgovorila in obesila slušalko. Bila sem besna sama nase.

Stela sem torej ure, kdaj me bo poklical, in naposled mi sporoči, da ne utegnem! In vse to mi pove čisto ravnodušno! Ne utegnem! Joj, kakšno nesramnica sem! Kajpak bi morala biti zdaj jaz v sredo zaposlena, ali vsaj ne bi smela takoj vedeti, ali mi je dobro došel, ali ne, reči bi bila morala, naj me skuša ob koncu tedna še enkrat poklicati... oh, jaz koza, jaz...!

In tako sem se bila zanesla nase, da sem bila že kupila liker in obložene kruhke. Kako zopno plehak občutek sem imela ob pogledu na zavojčke, ležeče na kuhinjski polici.

Iz trme sem poklicala Matto in jo povabila na kavo. Pospravili sva vse kruhke in popili skoraj ves liker; Matti mi je pripovedovala, da sta si zdaj Hans in Willi zaradi nje skočila v lase.

Kadeč cigareto za cigareto in po-slušajoč Mattine dolgovzne nazore o npravnosti, sem morala nehotno pomi-sliti na Solveig Strandovo.

»Vi to počnete!« je bila dejala.

Utrnila sem cigareto in Mattini nazori so se mi na lepem zazdeli plehki in površni.

Drugi dan sem šla z intervjujem k Solveigi. Hitro in pozorno ga je prebrala, popravila nekaj malenkosti in mi ga vrnila.

»Ali morate zdaj spet v uredniš-tvo?« me je vprašala, vračajoč mi rokopol.

Sicer bi bila morala iti, toda takoj sem se odločila, da ne bom šla.

»Ne, zdaj je pač že prepozno!«

»No, pojdite z menoj na izprehod! Kje pa stanujete?«

Povedala sem ji svoj naslov.

»To pa ni daleč od tu. No, pojdi-va!«

Obležena je bila v preprosto oble-ko, imela je čevlje z nizkimi petami in brezhibne rokavice, torbico iz kač-jege usnja, toda nobenega krzna, no-benega nakita.

Pripovedovala mi je zabavne do-godivščine iz študentskega življe-nja pred pet in dvajsetimi leti. O skepsi študentov, o profesorskih do-vtipih, o »spricanju« predavanj, o smučarskih izletih, namesto repetitor-ija in o tremi predizpiti.

»Zakaj ste si izbrali baš pravo?« sem vprašala.

»Prav za prav me je mikala filo-zofija. Obremenjena sem pa z nekaj čuta za logiko, morda me je to po-tegnilo k pravu. Povod je bil pa neki proces proti dekletu, ki je hotelo za-strupiti svojo maceho. Brala sem re-ferate, kupovala vse časopise in ušla mi ni nobena podrobnost. Bila sem besna na zagovornika. Po mojem mnenju ni omenil niti ene olajševal-ne okoliščine, ki bi omilila dekletovo namero. In tedaj sem spoznala, kako krivično je, da ima v rokah usodo tega nesrečnega dekleta takšen stari-kav mož, posebej zbirka zapraše-nih paragrafov. In kolikor dalje sem brala in kolikor bolj premišljevala, toliko jasnejše mi je bilo, kaj bi bila jaz povedala na njegovem mestu.

»Kmalu sem spoznala, da potrebu-jejo posamezni pravni primeri odvet-nice, ženske, ne moških. Tedaj sem presedlala, obesila filozofijo na klin in se posvetila pravu. In vesela sem!

So ljudje, ki pravijo, da je pravo suhoparno. Nesmisel! Le malo je ljudi, ki se svojim bližnjim, njih skrbem in veseljem, njih raznim sveto-vnim nazorom in raznim usodam bolj približajo kakor prav mi, prav-niki. Učimo se razumevati in učimo se soditi. Bolje rečeno: učimo se, da nikoli nikogar ne obojamo.«

»Ali ste kdaj pozneje sami imeli kakšen podoben primer?«

»Da, enkrat. Vendar nisem postala odvetnica zato, da bi branila dekleta, ki zaidejo na stranpot. To je bil samo povod, da sem se odločila za pravo. Menda pa ni dvoma, da potrebu-jemo čim več odvetnic.«

»Ali se zateka k vam dosti žensk, ki bi se rade ločile?«

»Da, kajpak. Vidite, ženska je čud-no bitje. Zdalj bi se bila prav za prav morala vsemu temu že privaditi, toda še zmerom strimim, kaj, koliko in ka-ko intimnih stvari utegne povedati ženska sama o sebi. Povprečen moški je vse bolj molčljiv, vsaj jaz imam tak vtis. V primerih s povprečno žensko se zdi kakor nežna cvetličica.«

»Obe sva nekaj časa molčali.«

»Kaj se je zgodilo pozneje z njo?« sem naposled vprašala. Razpletala sem sama pri sebi svoje misli.

»S kom?«

»S tistim dekletom, ki je hotelo za-strupiti svojo maceho. Ali ste do-segli, da so jo oprostilje?«

»Ne, vendar se ji je posrečilo, da so ji zelo znižali kazen.«

»Ali veste, kaj se je zgodilo z njo!«

»Da. Pri meni je za hišno pomoč-nico.«

»Oh!«

Moj oh! je morda zvenel tako pre-senečeno, da je odvetnica začutila potrebo, da še nekaj pripomni: »Do-bro, naravno dekle je. Za tisti korak se je bila odločila, ker je pretrpela strašna ponižanja, saj ji je maceha zagrenila vso mladost.«

»Sli sva, ne da bi mislili na čas, in tako sva prišli na Bigdö.«

»Zavidam vam,« sem dejala.

»Zakaj mi zavidate? Zaradi moje-ga poklica?«

»Da, najprej vam zavidam, ker imate posteno izobrazbo, nekakšen trden temelj. Nato vam zavidam, ker imate delo, v katerem lahko sprostite vso svojo osebnost, uveljavite ves svoj razum, ves svoj takt in vse osta-lo?«

»In v svojem poklicu, ali ne me-rete uveljaviti svojega razuma in vsega ostalega?«

»Pač, toda vse ostalo pomeni pri menij gostobesednost, prilinjeno lju-beznivost in spretno prikritje prevaro. Ali mislite, da moram biti posebno duhovita, če poročam o modnih revijah ali o tekmovalju za najlepše po-grnjeno mizo? Ali mislite, da je tre-

ba toliko razuma, da napišes, da je tvrdka Olsen & Hansen izdelala novo blago za večerne obleke? Ali mislite, da vas mora razsvetliti velika ideja, da napišete božično pripovedko o si-romanšem fantičku, ki naposled le dobi svoje božično drevesce, ker je bil tako priden, ali pa o stari gospe, h kateri se je prav na božični večer vrnila hči, tako da je tudi ona praznovala svoj božič?«

»Zakaj ste si pa izbrali tak poklic?«

»Izbrala? Dandanes si poklica ne izbiras. Biti moraš preteto vesel, da sploh dobiš službo. In če jo imaš, po-meni to, da jo moraš obdržati. Če nisi na mestu, že čaka cela armada nezaposlenih, da te izpodrine.«

»Vendar — saj ste kakor nalašč za svoje delo, ali ne?«

»Nikoli si nisem mogla privoščiti razkošja, da bi o tem premišljevala. Kar delam, delam, kolikor dobro moram. Včasih se mi moje delo zdi celo zabavno. Tako, kadar lahko napišem spodoben članek, najrajši o čem, kar me je bilo ujezilo. To rada delam. Rada se spustim v dvojbi z nasprot-nikom, rada se poigravam z beseda-mi, duhovičim, tako da nasprotnika užujem v kozji rog.«

Solveig Strandova se je nasmeh-nila.

»Z drugimi besedami: niste še pre-boleli otroških boleznij časnikařtva,« se je nasmejala. Nato me je pogle-

V 24 URAH

parva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, za-pestnice itd. Pere, suši, mouga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

lovarna JOS. REICH LJUBLJANA

dala in me pomirjevalno potrepljala po roki: »No, pa brez zamere, otrok. Povejte mi rajši, kako ste prišli do svojega poklica?«

»Povejte mi, gospa doktorica, ali ste že kdaj teden dni obedovali samo kruh in margarino?«

»Ne, priznam, še nikoli.«

»Tako, zdaj veste, zakaj sem po-stala časnikařka.«

Prišli sva do majhne gozdne steze.

»Dajte, sediva malo.«

Vzela sem iz torbice cigaretnico in ji jo ponudila. Obotavljala se je.

»Oh, sicer, zakaj pa ne?« Vzela si je cigareto, prižgala sem ji jo in nato še sebi.

Prijela me je za roko in ogledovala moje ožrane prste.

»Otrok, otrok — preveč kadite.«

»Da,« sem odgovorila.

»Zakaj to počnete?«

»Ker rada kadim.«

»Uničujete se.«

»In če se?«

»Kaj se to pravi — ali vam je mar všeč, da se uničujete?«

Puhala sem dim predse.

»Če bi na svetu živel en sam člo-vek, ki bi mu bilo do tega, da se ne bi uničevala, bi morda opustila ka-jenje. Vendar tega človeka ni.«

Zelo mi je bilo všeč, da Solveig Strandova tedaj ni rekla besed, ki bi jih v njenem primeru izrekli devet in devetdeset odstotkov žensk, pa tu-di moških: »Meni bi bilo zelo hudo, če bi se uničili.«

Ona ni rekla tega. Samo močnejše je potegnila svojo cigareto in vzklik-nila: »Ne, ne!« In nato me je opom-nila, naj izpremenim neki stavek v intervjuju.

Ko sva se ločili, je bilo že pozno popoldne.

»Pridite k meni v pisarno, kadar utegnete,« je rekla Solveig Strandova. »Prijetno je bilo, poklepetati z vami.«

»Lepa hvala, silno rada.«

In tako sem tudi mislila.

Drugo jutro je zazvonil telefon.

»Dobro jutro, jaz sem.«

Takoj sem spoznala glas Solveig Strandove.

»Poklicala sem vas, da bi mi storili majhno uslugo.«

»Nič rajši ko to.«

»To je lepo. Torej, ali boste danes pokadili eno cigareto manj kakor si-cer?«

Za dve sekundi mi je zaprlo sapo. Nato sem se zasmejala.

»Zelo ljubi ste! Da, obljubim vam. In držala bom besedo.«

»Vem, No, to je vse. Kakor sem že rekla, pridite k meni, če se vam bo zljubilo. In le lepo pišite o novih mo-delih pri Olsnu & Hansnu.«

Obesila sem slušalko in premišlje-ovala, kaj je na Solveig Strandovi, da mi tako srce ogreje. Srce ogreje, kak-šen smešen izraz! Vendar je bilo prav to. Če sem se le spomnila nanjo, se me je pollašala želja, da bi bila do-bra. Ali sem si v bistvu bila sama na jasnem, kaj sem večeraj dejala, ali sem se, preden sem svoje misli obli-kovala v besede, zavedala, kako be-basti so takšni nazori? Zdalj sem se pač vsekakor zavedala, zakaj zdaj sem jih gledala z ozadja harmoničnega, urejenega življenja, spoznala po člo-veku, ki je vsak dan svoje najboljšje moči žrtvoval delu. Solveig bi morala biti poročena in imeti šest otrok. Bila bi idealna mati.

Prav za prav sem bila jaz rojena za isto življenje. Moji starši so si obvarovali svoje ideale. Znali so ce-niti življenjske vrednote.

Sedela sem v uredništvu, naslanja-ječ brado v dlan pred nedokončanim rokopolim. In mislila sem na čas, ko sem bila mlajna — na čas, ki se ga zdaj tako redko spominjam, ker je bil tako drugačen od mojega sedanjega življenja. Mislila sem na zimske po-poldneve doma, spomnila sem se, ka-ko sem se knofec, kakor sem bila, šla h knjižni omari, vzela iz nje tiki Andrejev ročni atlant in ga vladila po sobi. Privlekla sem ga do divana in sem poiskala tisto stran, ki mi jo je bil pokazal oče in na kateri so bile slike mesecev in zemlje, in zemlja je bila čisto okrogla kakor žoga...

In nato je prišel oče in mi je pri-povedoval o zemlji, ki je okrogla ka-kor pomaranča in ima okrog sebe skodelo zraka, prav kakor ima pomar-ranča rumeno lupino. Pripovedoval mi je o soncu, ki je dosti večje od zemlje, pripovedoval mi je, da zemlja kroži okrog sonca in da mesec kroži okrog zemlje; povedal mi je, da ima zemlja mnogo sester in brat-rov, ki jim je ime Merkur, Venus, Saturn in Jupiter; nekateri drugi so imeli še bolj smešna in čudna imena, zato sem jih kmalu pozabila. In vsi krožijo okrog sonca, vsi se večno gibljejo...

Tako, kakor mi je pripovedoval oče, sem prav lahko razumela.

Spomnila sem se nekega večera, ko sem jedla kruh v mleku, pa mi je obstal pogled na drobtinico, ležečo na mizi. Videla sem, kako neznatna je drobtinica, in sem premišljevala, ali utegne biti še manjša. Vprašala sem mamo: »Ti, kako majhni bi bili koščki, če bi to drobtinico razdelila v tisoč delecev?«

»Saj tega ne moreš,« mi je od-govorila mati.

»Vendar, če bi mogla?«

»Ničesar več ne bi bilo, ali razu-meš?« je odgovorila mati.

Čudno, mati tega pač ni razumela. Zato sem vprašala očeta:

»Ti, očka, kako majhni bi bili koščki, če bi to drobtinico razdelila v tisoč delecev?«

»Ničesar več ne bi bilo,« je od-govoril oče.

Bila sem hudo razočarana. Celó oče je bil torej tako neumen! Zajela sem sapo in jela razlagati:

»Poglej, očka, če bi drobtino raz-delila na pol, bi imela dva dela. In

če bi ta dva dela razdelila, bi jih imela štiri. In če bi ves dan tako dalje delila, bi bili delci vse manjši in manjši, in na lepem ne bi bilo ničesar več. Kdaj je pa nič?«

Tedaj se je oče zasmejal.

»Da, veš, če bi to mogla, bi že nekaj ostalo, toda delci bi bili tako majeni, da jih ne bi mogla videti.«

In ko sem pojedla, je oče dejal:

»Nocoj si lahko nekoliko dalje po-konei, ti bom nekaj povedal, nekaj, kar je še bolj zabavno kakor zemlje-pisje zvezd.«

Sla sem z očetom v njegovo sobo; tam mi je pripovedoval o molekulah in atomih. S pomočjo jabolka in ne-kaj grahov mi je pokazal, kako kro-žijo elektroni okrog atomov...

Bila sem budna in sem napenjala ušesa, čeprav sem sicer ob tem času že zmerom bila v postelji.

»Očka, saj to je pa prav tako ka-kor s soncem in svetovi okrog nje-ga!«

»Da,« je odgovoril oče, »saj to je tisto.«

Modri oče! Nisi mi pripovedoval izmišljenih pravljic o palčkih in vi-lah. Govoril si mi iz čudovite pravlj-jične knjige vsemirja.

Kadar se je zmračilo, sem rada splezala materi v naročje. In mati mi je pripovedovala o detetu Jezusu in o Bogu.

»Ali je Bog naredil vse to okrog nas?« sem vprašala.

»Da, vse,« je odgovorila mati.

»Kako je pa to naredil?«

In mati mi je povedala zgodbo o stvarjenju sveta.

»Toda, mama,« sem vzkliknila, »ti praviš, da je Bog naredil dve veliki luči, eno, da nam sveti podnevi, in drugo, da nam sveti ponoči. To sta sonce in mesec, ali ne?«

»Da.«

»Ali pa ni Bog isti čas naredil tudi drugih svetov? In sonce je ven-dar moral narediti prej, preden je naredil zemljo, zakaj očka je rekel, da bi zmrznili, če ne bi imeli sonca. In vse bi bilo temno. Najprej je moral Bog torej narediti sonce in po-tem šele vse druge svetove.«

»Vse druge svetove? Kaj pa misliš s tem?« je vprašala mati.

Tedaj sem spoznala, da oče in jaz nekaj veva, za kar je mati prikraj-sana. In ko sem jo vprašala po vseh svetovih in zvezdah, in ji povedala, da smo ona in jaz in vse stvari iz drobenih, drobenih delecev, ki se imenujejo atomi, je zmajala z glavo in ni odgovorila.

Tako sem se naučila, da sta to dva nauka in da ju je treba ločiti. Vsek-nauk zase je pa name učinkoval po svoje čarobno. In oba sem rada po-slušala.

Za svoj šestnajsti rojstni dan mi je oče podaril debelo knjigo. Se zdaj stojijo na moji knjižni polici vsa ogu-ljena in obrabljena od tolikšnega branja. Oče je napisal vanjo posve-tilo in datum. Knjiga se je imeno-vala: »Od globin vesoljstva do notra-njosti atomov.« Mati je prestrašeno pogledala, ko sem jo dobila.

»Ali kaj razumeš o tem?« me je vprašala.

Ne vem, ali sem vse razumela. Spom-njam se, da je pisalo nekaj o de-litvi vodikovih atomov in da je to seglo daleč čez moje razumevanje. In bilo je tudi nekaj o katodnih žarkih. To je bilo strašno odraslo in težko.

Vendar sem glavno razumela. De-jela sem veličino in čudovitost nara-ve. In spoznala sem svojo majhnost.

Solveig Strandova bi bila očetu všeč. Njegovo govoricu govori, nje-govo in mojo. Govorico iz prejšnjih dni, preden sem se pričela baviti s časopisnimi članki, modnimi revijami, rdečilom za urednice in ljubezenskimi dogodivščinami.

Mati ni imela očetove zmožnosti, da bi se pred skrbmi zatekla v filozo-fijo. Iskala je tolažbe v veri. Kljub temu je zelo trpela zaradi očetove smrti, konkurnca in izpremenjenih raz-mer, ki so bile posledice tega.

Kako točno se spominjam dneva, ko sva sedeli s časopisem v roki in iskali stanovanje! Vedeli sva, da bo-va stanovanje pač dobili, ali bo pa to tudi še najin dom?

»Dve sobi s kuhinjo oddamo čistim ljudem.«

»Sobo, kabinet in kuhinjo oddamo najemniku s stalno službo.«

»Dve sobi, delno opremljeni. Odda-mo na irajši dvama damama.«

Dalje prihodnjū.

HUMOR

Prvi pacient

Petruček, zdravnikov sin, razkazuje svojemu prijatelju očetovo ordinacijo. Njegovemu prijatelju je najbolj všeč človeški okostnjak.

»Kje ste ga pa dobili?« vpraša Pe-trčka.

»O, tega ima oče že dolgo. Mislim, da je to njegov prvi pacient,« se od-reže nadobudni sinko.

Nerodno vprašanje

Janezek ogleduje z materjo živalski vrt. Dolgo opazuje slona, potem pa vpraša:

»Mamica, ali slona tudi storklja pri-nese?«

O, ti ljudje!

»Odkar nimam denarja, me polovica mojih znancev ne pozna več,« se pri-ložuje gospod Nimanič.

»Kaj pa druga polovica?« ga vpraša njegov sosed.

»Ti pa še ne veš, da sem brez denarja.«

Slaba tolažba

Prodajalec časopisov stoji ves pobit na robu ceste. K njemu pristopi lepo oblečen gospod in mu izpodbudno de:

mu žalostno odgovori prodajalec časo-pisov. »Meni vaša tolažba ne more pomagati. Bil sem pred osmimi leti ...ravnatelj.«

Velik umetnik

»Mož je res velik goslar.«

»Saj ima pa tudi že več ko 200 let stare gosle.«

»Čudno! Takšen umetnik, pa ne pre-more toliko denarja, da bi si kupil nove.«

Prezgodaj

Nelepi otrok

Doživetja, ki jih starši premalo upoštevajo

Otroci preživljajo prva leta svoje- ga detinstva v srečni deželi, ki je onkraj pojmov 'lep' in 'grd'. To nam dokazujejo igračke, ki so včasih vse prej kakor lepe, pa so vseeno otroku ljube. Lutka z razbitim noskom je prav tako 'lepa' kakor konjiček, ki mu manjkajo ušesa in rep. Otroci tudi odraslih ne merijo z merilom lepote ali grdote.

Otrok nehoti misli sam o sebi, da je lep; ali pa takšen kakor drugi, zakaj vaje je, da ga imajo vsi radi, da ga starši, sorodniki, bratci in sestricice razvajajo in milujejo. Občutka ljubljenosti in zunanosti se pri otroku zlivata v eno.

Vendar pride dan, ko otrok nenadno spozna, da je drugačen, kakor je dotlej sam o sebi mislil. Naj pride to spoznanje v nežnejši dobi ali v puberteti, vselej ga spremljajo hude duševne stiske. Ta kriza utegne postati posebno huda, če jo doživi mlad človek prav v tisti dobi, ko še nima izgrajene duševnosti, ko še nima tistega duševnega zaklada, ki bi mu pomagal čez razočaranje.

Otrokova ali mladostnikova okoli- ca navadno teh bojev nitj ne opazi, in sicer iz dveh vprakov: mlad člo- vek vsako razočaranje, tihoče se nje- gove zunanosti, skrbno prikriva pred svetom. Razen tega pa vsak človek ne doživi takšnega spoznanja, zato torej vzgojitelj ali mati, ki tega nista bila doživela, ne moreta slutiti, kaj se godi v občutljivi otrokovi duši.

Pogosto tpe mladi ljudje do zrelih let pod vplivom zavesti, da niso tako lepi, ali celo da niso takšni kakor njihovi tovariši. Kolikor bolj nenadno in brutalno je spoznanje, toliko hujši je pretres in toliko usodnejše utegne- jo biti posledice. Otroci, ki so bili poprej veseli družabniki v igri, raz- igraji in vedri, postanejo otožni, se- ikajo v samoto in predajajo tem- nim mislim. Večkrat je treba izred- nega vzgojnega daru, da iztrga tak- šnega otroka potrtosti, ki se ga je lotila, če mu je nekdo grobo pokazal njegovo hibo.

Kakor pri vseh duševnih pretresih in doživetjih, ki kvarno vplivajo na razvoj mladega človeka, je tudi tukaj najboljša zdravilo dobra, zdrava vzgo- ja, ki skuša že vnaprej preprečiti hudo razočaranje. Otroku je treba vzgajati voljo; nikakor ne smemo otroka, ki ga je narava po mačehov- sko obdarila z lepoto, še sami razva- jati. Narobe, naučimo ga, da si bo že kot otrok in mladostnik sam osvaja svet, le tako bo pozneje tudi še težje probleme znal rešiti s samozavestjo in močjo. Postavimo otroka v življe- nje tako, da se ne bo povsod počutil kot središče, okrog katerega se vrtil ves svet. V življenju človek nikoli ne ostane središče, temveč postane samo neznaten drobec človeške družbe.

Razen tega je treba že od prvih, najnežnejših let detinstva pri lepem in manj lepem otroku izpodbijati za- verozanost v zunanost. Otroku naj že kot spoznava, da je človekova vrednost v njegovi duševnosti, v njegovih na- tranjščinah. Narava kljub svoji krivič- nosti podeli slehernemu živemu bitju vsaj eno simpatično lastnost, toda prav od človeka je odvisno, ali to lastnost s svojo osebnostjo podčrta, ali jo p izbrše. Nelepi ljudje prav svoje simpatične črte pogosto zabri- šejo z zagrenjenostjo ali zakrnjenostjo.

Izkušnje nas uče, da simpatija in ljubezen ne hodita vstric z lepoto; če bi bilo tako, bi se poročali samo lepi ljudje med seboj, vsi drugi bi pa osta- li samci. Otrokom pač tega še ni mo- goče dopovedati, zato morajo starši imeti dovolj prirojenega vzgojnega čuta, da utrdijo svoje otroke tudi v tem pogledu, tako da bodo varni pred slehernim razočaranjem.

Ljubeznivi in ljubeči starši bodo vselej o pravem času našli pravo be- sedo, da bodo svojim otrokom, če bo potrebno, dobri prijatelji in tolažniki, in bodo tudi prvi čas spoznali, kdaj otrok doživlja hude duševne boje, po- rojene iz tega problema.

Po Arnoldu Eichbergu (Schule und Elternhaus)

DARMOL najboljšo odvajalno sredstvo

NAS NAGRADNI NATECAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Makaroni z zelenjavo

Na vroči masti ali olju praži precej sesekljane čebule. Ko čebula svetlo za- rumeni, dodaj sesekljane zelenega peteršilja, list zelene in nastrganega korenja. Vse skupaj do mehkega duši. Ko je zelenjava mehka, dodaj sesek- ljane majerona in v slani vodi ku- hane makarone. Jed dobro premešaj in postavi na mizo. C. M., Ljubljana

Ceneni makovec

Potrebujes 15 dek zmlatega maka, 15 dek sladkorja (za sladkornobolne saharini), 20 dek enotne moke, 1 jajce, 1/4 litra mleka ali vode, 1 pecilni prašek in limonovo lupinico. Iz vsega tega vmeši nepregosto testo, deni v nama- zano in posipano pekačo in speci v dobro pregreto pečici. Še toplo potresi s sladkorjem. D. P., Ljubljana

Dušeno kisel zelje s paradižniki

Kislo zelje prekuhaj in odlij. Na ka- kršni koli masčobi zarumeni drobno zrezano čebulo. Čebuli prideni zrezan paradižnik ali paradižnikovo mezgo, ožeto zelje, sesekljano kumino, osoli, zalij in duši do mehkega. Nazadnje dodaj malo moke, prevri in jed je gotova. J. M., Ljubljana

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek lahko dvignete tako po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika«. Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana, Poštni predal 345.

Peteršiljček, peteršiljček!

Izkoristite njegovo hranilno vrednost

Pred nekaj leti so iz Hollywooda sporočili zanimivo novico, ki prav za prav nima ničesar skupnega s filmom, pač pa z božansko Greto Garbo. Nekemu časnikařu se je namreč po- srečilo dobiti od te velike umetnice neko kuhinjsko skrivnost in jo objavi- ti. Čas je pač takšen, da so kuhinjske skrivnosti lepih žensk prav tako zanimive in senzacionalne kakor raz- kritja s sedmimi in še več pečati za- pečatenih lepotnih skrivnosti. In tako je to razkritje — drugače ni moglo biti — postalo tako rekoč kařipot nove vrste prehrane.

Skrivnost je namreč v tem, da je božanska Greta izbrala peteršilj za svojo najljubšo začimbo. Še več, to rastlinico je začela uživati kot vsako drugo zelenjavo. Do tega pa ni prišla samo zaradi okusnosti peteršilja, tem- več tudi iz higienskih vzrokov. V jav- nosti so jo začeli slaviti kot zdrav- stveno odkriteljico, zakaj na lepem so spoznali, da je peteršilj na svetu še za kaj drugega kakor za okraševanje mrzlih narezkov in za to, da pušca čisto neznanne sledove v juhi.

Na koncu koncev pa v življenju ne gre toliko za osebo, po kateri smo spoznali kaj dobrega, temveč za dej- stvo, da smo pridobili novo izkušnjo. Zdj se bo čas te zlahke rastlinice, s katero se lahko tako s pridom oko- ristimo, prav za prav končal, a gotovo ni dobre gospodinje, ki bi ne imela vsajenega peteršilja tudi za zimo. Za njegovo vsestransko upora- bo prepucamo pristo pot fantaziji naših iznajdljivih gospodinj, a ven- dar vam bomo v naslednjem zaupali vsaj nekaj namigov za njegovo upo- rabo.

V zvezi z jajčnimi jedmi vsake vr- ste — ki so zdaj, žal, redke — ne sme manjkati sesekljane peteršilja. Tudi presno maslo, ki je zdaj tudi redko, je zelo okusno, če je pome- šano s sesekljanim peteršiljem in na- mazano na kruh. To je tako imeno- vano »presno maslo Grete Garbo«, zakaj božanska diva baje ne je dru- gačnega presnega masla, kakor po- mešanega s peteršiljem. Namesto pres- nega masla je dober tudi svež sir. Prav tako se poda v krompirjev pire. Razen tega ne pripravite nikakršne solate, ne da bi ji dodali seseklja- nega peteršilja.

Prav tako ne postavite na mizo nobene juhe, ne da bi jo potresli z drobno sesekljanim peteršiljem; in če ste k makaronom ali rižu pripravili paradižnikovo omako, jo pošteno za- činite s peteršiljem. Uporabljate ga pa lahko tudi na vse mogoče druge načine, za obložene kruhke itd. To velja seveda za drugačne razmere.

Če se pa bojite, da boste porabile preveč peteršilja, če se boste ravnale po naših nasvetih, se potolažite z za- vestjo, da ima ta rastlinica to lepo lastnost, da kljub svoji odlični kakovosti in okusnosti raste tako bujno kakor plevel. Pol majhne gredice ga imate dovolj za vse leto, saj raste zmerom znova, če ga trgate pri kore- nih. Če nimate vrta, si ga vseite v dva, tri cvetlične lončke na balkonu ali na oknu. Zmerom ga boste lahko rezali in zmerom znova bo zrasel. M.

Glejte, da se ne pretegnete!

Gospodinja utegne biti tudi prevneta

Neki marljivi gospodinji so na go- spodinjski razstavi pokazali novo- doben kuharski stol, ki je bil vrtljiv in se je dal dvigniti ali znižati. Na njem je mogoče opraviti sedé vsa dela, ki ste jih doslej opravljali sto- je — kakor čiščenje povrtnine, po- mivanje posode, likanje itd. Tudi te- dad ni treba vstajati, če hočete med likanjem pogledati v lonec z mlekom,

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)

Ohlajen jesenski plašč, ki vam prav pride skoraj za vse letne čase in za različne priložnosti. Gornji model je ukrojen posebno praktično, ker ima na hrbtu dve globoki gubi. Pozimi lahko oblecete spodaj kakšen lažji kostim in vam bo prav toplo v njem. V garderobi mladih mamc pa takšen plašč sploh ne bi smel manjkati. — Moderno sestavljen komplet: temnozeleno zvončasto krilo, peščenorumeni trilettrtinska ohlapna jopica z zanimivimi okroglimi žepi, za vratom pa — zeleno-rdeča ruta! — Takole si iz starega plašča naredite obleko: spodnji del je temnorjav, gornji pa rjastorjav. Osem navideznih žepov je okrašenih z gumbki.

temveč se na stolu kratko in malo obrnete. Toda prevneta gospodinja je ta stoli značiljivo odklonila: »Ne, tako udobno pa ne bom delala!»

To stališče je še danes značilno za mnoge ženske, ki varčevanje sil za- menjujejo z lenobo. Za vse tovarne in ročna dela so že davno iznašli po- stopke, ki prihranijo čim več moči in časa. Samo gospodinjstvo je ostalo na srednjeveški stopnji, še več, na stopnji predzgodovinske dobe. In gospo- dinji, ki bi se ji le čudno zdelo, če bi morala še danes hoditi po vodo k vodnjaku, sama kuhati milo in sama tkati svojo obleko in perilo, se zdi po drugi strani čisto samo po sebi raz- umljivo, da porabi za domača dela neznansko veliko svojih sil in časa, čeprav ji je znanost že davno sveto- vala, kako naj si svoje moči razdeli in varčuje.

Kako najlaže nosimo breme? Na glavi? Na rokah? Ob boku? Kakšna drža pri delu zahteva največ moči? To je nekaj vprašanj, s katerimi se bavijo laboratoriji za psihotehniko v gospodinjstvu. Mnoga mesta so že ustanovila takšne zavode, v katerih si tudi gospodinje lahko kdaj pa kdaj v teoriji in praksi ogledajo uspehe njihovih raziskovanj.

Tam imajo aparate, ki merijo te- lesni napor tako, da ugotove porabo kisika. Čim več porabi telo kisika pri dihanju, tem večji je bil napor. Vze- mimo za primer snaženje parketa. Učenka si natakne masko, zvezano z

aparatom za merjenje dihanja. Tako osnaži kvadratni meter parketa naj- prej z nogo, nato pa z električnim snažilcem. Aparat zaznamuje izdihani zrak v mirnem stanju, pri snaženju z nogo in pri uporabi električnega sna- žilca. Razlika v porabi sil je razvidna iz številki na aparatu.

Podobni poskusi služijo za to, da ugotove, kako se najudobneje nosijo bremena. Bremena do 30 kil je naj- laže nositi na glavi, najteže pred se- boj, kakor na primer pladenj. Če je pa breme težje kakor 30 kil, izkriji držo telesa. V tem primeru je najlaže nositi breme pred seboj, najteže pa ob boku.

Ali naj pri delu sedimo ali stojimo? Največ moči bi si prihranili, če bi mogli pri delu ležati. To je pa žal možno le v zelo redkih primerih. Vse- kako pa porabi sedeče telo samo 4 odstotke več kisika kakor ležeče, sto- ječe telo 18 odstotkov več kakor le- žeče, sklonjeno pa celo 55 odstotkov več. Iz tega torej sledi, da je sklo- njena drža najbolj škodljiva. Ali so to že kdaj upoštevale gospodinje, ki imajo likalno desko preniko pritrje- no, ali ki pomivajo s skledo na stolu, komaj 50 cm od tal? Zato je posebno važno pri pranju, ki je že tako in tako utrudljivo, da je kad tak visoka, da lahko izpirate popolnoma vzravnan. Tako tudi ni vseeno, ali snažite čevlje, sklonjeni globoko predse, ali si jih pa položite v pri- merno višino.

Morda si bo spričo vsega tega pre- vneta gospodinja le premislila in si kupila praktični kuhinjski stol? Tudi v gospodinjstvu je namen organizira- nja sil in njih racionalne izrabe v tem, da si jih prihranite za kaj bolj- šega. Gospodinja, ki lika sedé in ima svoje kuhinjske priprave odmer- jene po sposobnostih svojega telesa, je tudi še po delu sveža in sprejem- ljiva za druge dogodke. Moža in otro- ke sprejme z zadovoljnim obrazom. Se živahno zanima za vse novo, kar ji prinesó od zunaj, in jim nudi dosti lepši in razveseljivejši dom, kakor jim ga more dati izmučena »prevne- ta« gospodinja. Ta je ponosna na to, da je zmerom na vse pretege garala, čeprav ni s tem nikomur naredila usluge — razen morda svoji gospo- dinjski nečimrnosti.

Praktičen jesenski kostim iz drobnokockastega zeleno-rjavo-rumenega blaga. Kakor navadno pri kockastih blagin je tudi pri gornjem kostimu izrabljena učinkovitost različne smeri ért.

ŠAH

Urejuje A. Preinfalk

Dr. Aljehin je zmagal v Monakovu

Zadnja tri kola so potekla v sploš- nem po pričakovanju, prinesla so pa vendar dve presenečnji, ki sta moč- nejše vplivali na končni vrstni red.

Aljehin ni posebno težko premagal še Jungeja in Rabarja in si priboril toliko naskoka, da je v zadnjem kolu lahko z Bogoljubovom hitro sklenil premirje. S to zmago je pridružil na- slovu svetovnega prvaka še oficelni naslov evropskega šampiona za l. 1942., o katerem pa dejansko tako ni nihče domil. Aljehinov uspeh je brez dvoma toliko zaslužen, da nadaljnje ugotov- itve niso več potrebne. Njegova silna rutina je znala brez večje škode pre- boleti marsikatero nepričakovano oko- liščino, ki ji mladina ni znala biti tako kos.

Keres je dobi važno partijo s Fol- tysom, remiziral pa s Stoltzom in Jun- gejem, kar je zadostovalo za drugo na- grado. Tudi njegovo mesto prav nič ne preseneča, čeprav mu je igro spreml- jalo nekaj zelo šibkih trenutkov. Ob- tolikih doživetjih je pač težko biti po- vsem miren pri resni in naporni stvari.

Nadaljnje tri nagrade si delijo Bogo- ljubov, Foltys in Richter. Vse je ka- zalo, da to pot Bogoljubovu ne bo uslo drugo mesto, posebno še, ko je dobil prekinitveno partijo z Richterjem. Toda na koncu je spet popustil in od- treh možnih točk mu je ostala samo ena, remis proti zmagovalcu in šibke- mu Napolitanu; privoščil si je pa še nenadejan poraz proti Barci. In na- peti finish s svetovnim prvakom je splaval po Reni. Značilno je, da je na vseh zadnjih turnirjih proti koncu še vedno močno popustil in s tem vzbudil mnenje, da je že bolj opešal, kakor je res. Res je, da mu igra ni več tako sveža, je pa še vedno neverjetno moč- na in podjetna; optimizem in rutina sta zdaj njegovi najmočnejši orožji.

Lep je Foltysov uspeh. Za konec je remiziral z Reilstabom in vzel zadnjo točko Rohačku. Igra podjetno in si- gurno. Richterjev vzpon je bil v drugi polovici silen, enak Aljehinovemu. Štikrat je po vrsti zmagal (še Rohačka in Napolitana) in šele poslednja par- tija s Stoltzom je dala neodlično bor- bo, čeprav sta si oba zelo prizadevala, da bi si zboljšala placement.

S tremi končnimi zmagami nad Ra- barjem, Bogoljubovom in Napolitanom se je močni Madžar Barca povzpel kar na šesto mesto. Manj zadovoljivo je Jungejevo sedmo mesto, saj ni do- segel niti polovice možnih točk. Od- zadnjih še neomenjenih partij je zma- ga nad Reilstabom. Ze v predhodnjem nemškem prvenstvu ni bil odlično raz- položen, pomanjkljivosti kaže zlasti v taktiki, saj njegov slog teži k suho- parni tehničnosti.

Izpadu je komaj še ušel letošnji nemški šampion Reilstab, ki je precej nestalne forme. Zadnji štiri je pa- bodo poslovlili — vsaj za naslednje po- dobno tekmovanje — od imenitne kon- kurence. Ne preseneča, da so to Roha- ček, Napolitano in Rabar, zanje je bila preizkušnja, pač prezahtevna, da pa se jim bo pridružil še švedski lev Stoltz, do predzadnjega kola ni bilo mistični. Tu ga je zla usoda dokončno uničila — predati se je moral Rohačku. Na tem turnirju je skoraj odpovedal; težko je navesti glavni vzrok, uvideti pa moramo, kako tudi v šahu odloča- jo vse vrste okoliščine od subjektiv- nih do objektivnih ne pa samó poseb- no šahovski znanje. — Edini nena- veden rezultat je še neodločena partija med Rabarjem in Reilstabom.

Končno stanje je po točkah: I. Alje- hin 8 1/2; II. Keres 7 1/2; III.—V. Bogo- ljubov, Foltys in Richter po 7; VI. Barca 5 1/2; VII. Junge 5; VIII. Reil- stab 4 1/2; IX.—X. Rohaček in Stoltz po 4; Napolitano 3 1/2 in Rabar 2 1/2.

V kvalifikacijskem turnirju je zma- gal zaslužen vse čas vodči šved Danielsson. Prihodnjič bo smel igrati za evropsko prvenstvo še Madžar Szily, čeprav je bolj kazalo, da si bo priboril to čast Dunajčan Müller, ki je pa v zadnjem kolu izgubil s Samarianom.

Tu je izid: I. Danielsson 8, II. Szily 7, III.—V. Püster, Müller in Norcia po 6 1/2, VI. Nestler 6, VII.—VIII. Cvetkov in Samarian po 5 1/2, IX. Šubarić 5, X. Ahues 4 1/2, XI. Ročle 4 in XII. Kinnmark 1 točko.

Evropski turnir v Monakovu je torej srečno pod streho. Za te »nemuzične« čase to veliko pomeni in odtehta mar- škaj v pomanjkljivi listi mojstrov. Ev- ropška elita bi namreč imela še pred tremi leti vse drugačen izraz. Nikakor pa ne moremo reči, da je to slabe vr- ste prireditelj, nasprotno, v danem sko- raj najboljša. Pač pa so posamezni udeleženci gotovo še manj zadovoljni s svojimi nepredvidenimi potezami in prevrati. Toda šahovski tradiciji je za- doščeno.

● Porabni nasveti

Najboljše zdravilo za otekle oči od čoka ali nespečnosti so obkladki tople- ga kamilčnega čaja. Vsi neljubi sle- dovi bodo že po nekaj obkladkih do- cela izginili.

Apnenec, ki se nabere od vode v steklenicah in vrčih, je nezdrav in neokusen. Z mešanico hudega kisa in grobe soli tudi to nadlogo odstranimo.

Kadar se selite ali preurejate stano- vanje, pomislite najprej na vhod in na predstojbo, v katero najprej stopi- tuj človek, pa tudi vi sami. Zato za- pustite v človeku prvi in zadnji vtis: toda ne samo v njem, tudi v vas samih.

Zalostni ste, ker vam otrok nič več ne zaupa svojih še tako majhnih skriv- nosti. Ali ste že pozabili, da ste ne- davno povedali svoji prijateljici v otro- kovi navzočnosti prav tisto, kar ste mu objubili, da ne boste nikomur izdali?

Sépece sladkorja more izboljšati okus tudi slanim jedem. Na primer omakam vseh vrst.

REŠITEV PROBLEMA ST. 197.

I. L81! Ali ste morda poizkušali s T85? D877, črni se tedaj izmuzne z e311, mogoče pa z D88, odgovor je d6! na L84? vložo poljubno skakač a2, na L86? zavrne T85! na L87? (L17?) pa d6! in končno D×g6! L88!

Če vam je težko pri srcu in si želite malo razvedrila, sezite po »Družinskem tedniku«!